

nt

naš tednik

LETO XXXII. — Številka 47 20. novembra 1980 Cena 4.— šil. (5 din)
 Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
 Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

DANES v TEDNIKU

Občni zbor ZKP:
 Janez Wutte
 predsednik
 stran 2

Dobrla vas:
 Dan starih v znamenju enakopravnosti
 stran 4

Literarna branja
 SIC-a
 stran 5

Vroča diskusija v Bilčovsu: Nasilje v družini

»Čas, ko se je vzgajalo s palico in klofuto, naj bi bil za naše otroke tudi izven šole dokončno mimo. Tisti namreč, ki so danes tepeni, bodo jutri sami pretepali druge. Otroci, ki danes trpijo v družini, bodo jutri socialni problem... — to je dokazala neka IFES-študija.« Tako se je glasilo vabilo Katoliške prosvete Bilčovs na diskusijski večer v petek, 14. novembra, pri Miklavžu. Da je omenjena problematika navzoča tudi med nami, to so izpričali številni obiskovalci, ki niso le napolnili Miklavževe dvorane, marveč tudi prizadeto sodelovali v zelo napeti, angažirani ter živahni razpravi — pozno v noč!

Uvodoma je Herbert Seher predstavil podijske diskutante, in sicer ravnatelja ljudske šole na Žihpoljah Šimeja Struggerja, gospo Ano Gasser kot mati veččlanske družine, Foltija Kropiunika kot mladega družinskega očeta in Poldeja Kassla, domačega župnika.

Spričo vedno naraščajočega nasilja v sedanjem času se je treba res spraševati, ali je današnja družba napačno vzgojena, morda celo tako, da nismo v stanju, uporabljati svoje pameti. Kako drugače bi si morali razlagati dejstvo, da še danes nismo kos mnogovrstnemu nasilju v naših družinah: nasilju med starši in nasilju med starši in otroci! Tako je ravnatelj Strugger začel svoj prispevek

ter ugotovil, da so starši prejeli nalogo za pravilno vzgajanje otrok od države, družbe in Boga. Prav to pa zahteva od njih absolutno spoštovanje otroka ter načelnega zadržanja pod devizo: nikdar ne zahtevati od otroka več, kot si pripravljen storiti sam! Kot izkušeni praktik, sodelavec šolske-psihološke službe, pa je pozval starše, da »nikoli ne degradirajo svoje otroke k izvršnim organom svojih predstav«, ter navezal na nasilje posebne vrste: obstoječa družba uspeha (Leistungsfähigkeit) je privedla celo do nevrotičnih otrok, ker ni respekta pred zmogljivostjo mladega človeka. In kaj je z nasiljem v spolnosti? Tudi na tem področju je (Nadaljevanje na 8. strani)

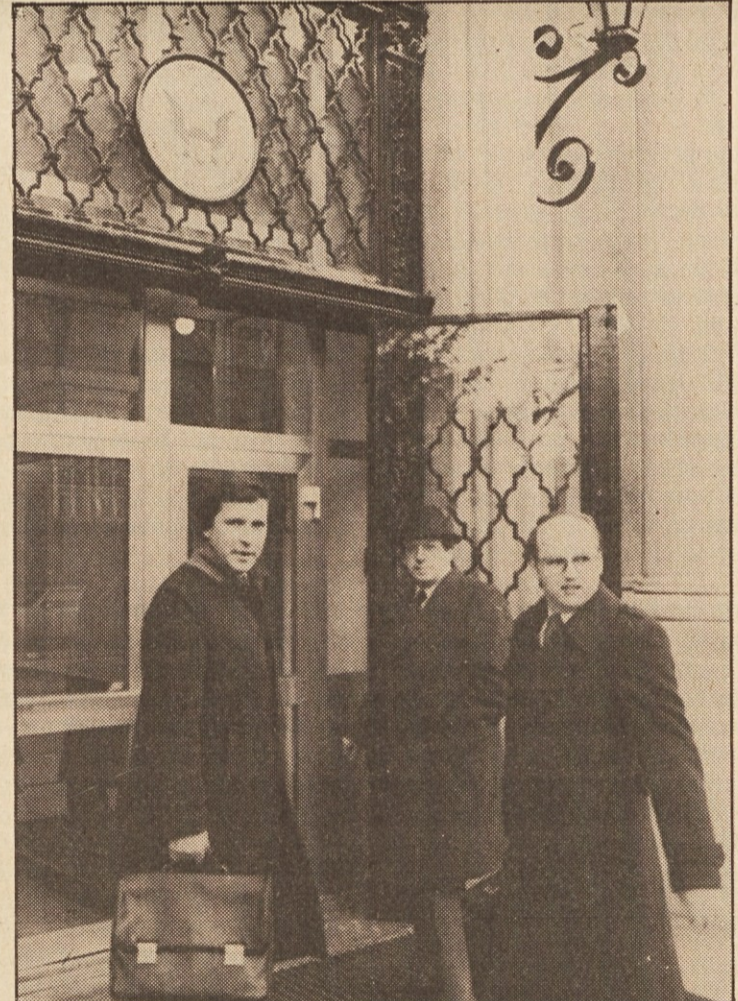
Na Koroškem: priznanje za pritožbo KEL!

Proti sosvetom in kontaktnemu komiteju pri zveznemu kanclerju je bivši deželni poslanec Tropper. V komentarju gosta, ki je bil pretekli petek objavljen v Kleine Zeitung, Tropper odreja tem forumom učinkovitost, ker niso izvoljeni demokratični gremiji. Večjo učinkovitost vidi Tropper v samostojnem političnem nastopu manjšine, ki se najbolje tako integrira v avstrijsko družbo. Zato označuje Tropper spremeničev volilnega reda, ki onemogoča manjšini lastno zastopstvo v deželi, kot »največjo« napako, ki se je pripetila deželni politiki v 2. republiki. Tropper tudi pozdravlja pritožbo KEL pri ustavnem sodišču, ker je KEL s tem dokazala, da je resno zainteresirana na sooblikovanju deželne politike: S svojo pritožbo je KEL izrazila svo-

jo pripravljenost in interes pri sooblikovanju deželne zakonodaje in uprave. »Te šanse ne smemo zavrniti«, piše Tropper, ki tudi sicer odklanja osebno integracijo v obstoječe stranke. Tropper pravi, da ničesar ne bi prineslo, če vsaka stranka kandidira »svojega« manjšinskega zastopnika. Ti »manjšinski zastopniki« bi bili samo vpleteni v strankarske interese. Z izjavo Tropperja se širi krog političnih opazovalcev, ki z velikim zanimanjem in s simpatijo sledijo priložbi KEL pri ustavnem sodišču.

ra »svojega« manjšinskega zastopnika. Ti »manjšinski zastopniki« bi bili samo vpleteni v strankarske interese. Z izjavo Tropperja se širi krog političnih opazovalcev, ki z velikim zanimanjem in s simpatijo sledijo priložbi KEL pri ustavnem sodišču.

Koroški Slovenci pri ambasadorju ZDA

Na predvečer obletnice ugotavljanja manjšine se je mudila delegacija koroških Slovencev na povabilo ambasadorja Združenih držav Amerike Philipa M. Kaiserja na sedežu ameriškega diplomatskega zastopstva na Dunaju in jo je sprejel poslanik in njegovi sodelavci k daljšemu razgovoru.

7. Ambasador Kaiser je kazal poseben interes za izvajanja članov slovenske delegacije o razvoju v južnokoroškem prostoru, ker 'da ni možno spregledati, da so Združene države Amerike podpisniška sila državne pogodbe.

S strani poslanika je bilo zagotovljeno, da bo predložil ameriški vladi primerno poročilo o pogovoru.

Člani delegacije koroških Slovencev so bili predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc, poslevodeči osrednji tajnik Franc Wedenig in član predsedstva Karel Smolle.

Koroški Slovenci so informirali poslanika o težavnem položaju slovenske manjšine kot posledica neizpolnjevanja avstrijske državne pogodbe, predvsem njenega člena

Deželni kongres SSK: Boj za globalno zaščito

Boj za globalno zaščito Slovencev, ki živijo v Italiji, je bila osrednja tema razprav na 3. deželnem kongresu Slovenske skupnosti (SSK), ki je bil preteklo soboto v Gorici. Pri volitvah za novi odbor je bil potrjen de-

želni svetovalec dr. Drago Štoka kot deželni tajnik, prof. Andrej Bratuž je bil spet izvoljen za predsednika. V deželnem tajništvu je tudi Tednikov komentator Salvatore Venossi, ki zastopa Slovence iz Kanalske doline. (glej tudi stran 2)

UVODNIK

Grožnje kot v diktaturah

Avstrijsko zunanje ministrstvo sporoča, da se je Avstrija v Madridu zavzela tudi za novinarje in predlagala, da se olajšujejo novinarjem na tujem pogoji za njihovo poročanje. Ravno avstrijski novinarji se pogosto upravičeno pritožujejo, da nekatere države ovirajo njihovo poročanje, če poročila ne odgovarjajo miselnosti oblastnikom.

Najmilejša oblika, katerim so izpostavljeni novinarji predvsem v diktatoričnih državah, so pretnje in grožnje: »Če ne boš priden, ne boš imel možnosti za nemoteno delo.« Zelo pogosto se pojavlja tudi očitke, da je novinar »agent tuje sile«. Zadnji očitek je bil naslovljen na dva dopisnika z Dunaja in smo ga brali v centralnem organu vzhodnonemške KP »Neues Deutschland«. Zveza tujih novinarjev je pri obisku vzhodnonemškega predsednika Honeckerja v Avstriji protestirala proti takemu pisanju. Skoraj istočasno pa je nek koroški dnevnik objavil polemiko proti novemu dopisniku Dela Slavku Frasu. V nekakšnem »opozorilu« novemu dopisniku smo brali stavek: »Gospod Fras se ne sme čuditi, če v bodoče pri svojem delu na Koroškem ne bo imel več tistih možnosti, s katerimi lahko v demokratični državi računa vsak novinar.« Če pustimo ob strani vprašanje, v katerem imenu koroški dnevnik grozi (menda ne določa časopis pogojev) pa le ostaja vprašanje, ali si Koroška res lahko dovoli mirne duše diktatorični metod? Taki stavki tudi niso nič manj podli, kot očitki »vohunjenja«. Zato je skrajni čas, da reagira tudi v tem primeru Zveza tujih novinarjev v Avstriji. Radovedni smo tudi, kaj k takim grožnjam pravijo v zunanjem ministrstvu.

Delegacija ZZB pri Narodnem svetu

V prostorih Narodnega sveta je včeraj sprejel predsednik NSKS dr. Matevž Grilc delegacijo ZZB, ki jo je vodil predsednik ZZB Slovenije Janez Vipotnik. Vipotnika so spremljali še Bogo Gorjan, član zveznega vodstva ZZB Jugoslavije, Drago Uranič, član osrednjega odbora Koroških partizanov ter predsednik in podpredsednik Zveze koroških partizanov Janez Wuille-Luc in Lipej Kolenik. Za Narodni svet so bili pri pogovoru nav-

zoči še osrednji tajnik Jože Wakounig, podpredsednik Fridi Sabotnik, poslevodeči tajnik Franc Wedenig ter tajnik KKZ Nužej Tolmajer. Ko je orisal trenutno situacijo, je predsednik NSKS dejal, da se bo Narodni svet zavzemal za enakopravni dialog na Koroškem, NSKS pa odklanja osebno integracijo v stranke, ker manjšini bolj škoduje kot koristi. Dr. Grilc je poudaril pomen skupnega boja vseh Slovencev za doseganje narodnih pravic.

SZ K POLJSKI

Visoki sovjetski funkcionar Leonid Zamjatin je preteklo nedeljo spregovoril na ruski televiziji o Poljski in dejal, da so zadnji dogodki na Poljskem »nevarni« za socialistično Poljsko in da večina delavskega razreda stoji za poljsko partijo. Zamjatin je napadel zahodne liste in televizijo, češ da je poročanje zahodnega tiska o Poljski »diverzantsko-propagandistična značaja« in da Zahod troši milijone za ojačitev skupin, ki so »proti socializmu«. Zamjatin teh skupin ni imenoval, vendar je jasno, da ciljajo sovjetski napadi na »Solidarnost«.

WALESA PRI KANIJI

Šef poljske komunistične partije Stanislaw Kania je 16. novembra sprejel vodjo neodvisnih sindikatov Lecha Waleso. Kot so sporočili, je veljal njen razgovor družbeno-gospodarskemu položaju v državi ter sodelovanju neodvisnih sindikatov »Solidarnost« pri razvoju gospodarstva. Lech Walesa je naštel glavne probleme sindikata, potem ko je vrhovno sodišče priznalo upravičenost pritožbe, Kania pa je izrazil prepričanje, da so z registracijo nastali pogoji, ko bo postala Solidarnost pomemben člen v razvoju države.

RABELBAUER OBSOJEN

Pet mesecev zapora je dobil pretekli ponedeljek Bela Rabelbauer, »mož s kovčkom«. Bela Rabelbauer je imel sicer 10 milijonov šillingov za ÖVP, ostal pa je nekemu dunajskemu juvelirju dolžan 19.000 šillingov. Rabelbauer je »zaslovel« kot darovalec sumljivih milijonov, ki jih je ÖVP letos vrnila. Z denarjem si je Rabelbauer hotel »kupiti« mandat v parlamentu, izvor sumljivega denarja pa je ostal do danes neznan. Prva obsodba Rabelbauerja nima nobene zveze s škandalom AKH, vendar ga čaka še plaz procesov.

VEČ MEST ZA CIVILNO SLUŽBO

V dveh do treh letih praktično ne bo več primanjkovalo mest za civilno službo, je v neki diskusiji z mladinci povedal notranji minister Lanc. Kot je minister Lanc povedal, je v stalnih stikih z deželnimi glavarji, iščejo še več organizacij, ki bi sprejele mlade, ki so se določili za civilno službo. Prav tako se civilnim službenecem ni treba bati, da bodo prišli v katerikoli obliki pod vojaško poveljstvo. Novo novelo o civilni službi je imenoval Lanc plehek kompromis med strankami. Mladinske organizacije z novelo niso bile zadovoljene.

MOŠKI ZASLUŽIJO VEČ

Kljub juridični enakopravnosti in kolektivnim pogodbam zaslužijo moški delavci v industriji za 61,3 odstotkov več kot ženske kolegice. To so objavili v ponedeljek pri anketi sindikata, kjer je bilo tudi povedano, da moški v poprečju zaslužijo v industriji 17.186, ženske pa 10.652 šillingov mesečno. Glavni vzrok neenakosti vidi sindikat v tem, da moške v večji meri uvrščajo v višje mezdne kategorije, da pa tudi v istih kategorijah zaslužijo ženske manj. Vsak 18. moški doseže najvišjo kategorijo, pri ženskah pa le vsaka 1000.

Občni zbor ZKP: Wutte-Luc predsednik

V soboto, 15. 11. 1980, je imela Zveza koroških partizanov svoj redni občni zbor v Šentprimožu, v novem kulturnem domu »Danica«.

Podpredsednik Janez Wutte-Luc je pozdravil med častnimi gosti ambasadorja SFRJ Pribičevića, generalnega konzula Šameca, predsed-

nika NSKS Matevža Grilca, predsednika ZSO Francija Zwittera in zastopnika socialističnih svobodorcev Schweinzerja.

V minuti molka se je spomnil občni zbor v zadnjem poslovnem obdobju umrlih partizanov Karla Prušnika-Gašperja, Tschauka, Travnika in Uršica. Lipej Kolenik je v svojem tajniškem poročilu poročal o preteklem delovanju, ki je obsegalo precej obiskov, ogledov, spominskih svečanosti in gojitve borčevske tradicije. »Ni nam vseeno, kdo nam reže kruh, hočemo ga sami rezati,« je poudaril tajnik Kolenik. ZKP se bori proti frakcionizmu ne glede na svetovni nazor. Napovedal je poživitev invalidske komisije v pomoč vojnim invalidom. Z veseljem je ugotovil, da se je na Koroškem ustanovil partizanski zbor, vendar je obžaloval, da poje v njem premalo bivših aktivistov in nastavlencev slovenskih ustanov.

Zastopnik socialističnih svobodorcev Schweinzer, bivši dobrolski župan, se je zahvalil partizanom za njihov doprinos k današnji svobodni republiki Avstriji in imenoval tiste za bandite, ki so okupirali Avstrijo. Predsednik NSKS Grilc je v svojem nagovoru podčrtal sodelovanje v vsem, ne glede na ideološke razlike, v smislu partizanstva na Koroškem, namreč enotno. Povedal je, da se je tudi ameriški ambasador močno zanimal za situacijo koroških Slovencev in njihov doprinos v borbi

proti nacizmu. Predsednik ZSO Zwitter se je zavzel za nadaljnji razvoj in procvit skupne domovine Koroške, pozdravil iniciative Oktohrskega tabora in opozoril na nevarnost neonacizma v Avstriji.

Občni zbor je izvolil sledeči odbor: predsednik Janez Wutte-Luc, podpredsednika Lipej Kolenik in Pe-

ter Kuhar, tajnik Jože Kežar in blagajnik Feliks Wieser st.

Občni zbor ZDP v Šentprimožu da upati, sodeč po vsebinskih izvajanjih, da se bo v bodoče vključila v sodelovanje v večji meri tudi mladina in da se novi odbor močno zaveda svojega poslanstva znotraj slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Tako je upati, da bodo na naslednjem občnem zboru že poznali vsi koroški partizani drug drugega in da jih bo več navzočih.

3. deželni kongres Slovenske skupnosti v Gorici

Slovenska skupnost obžaluje, da Slovenci niso sestavili skupnega zakonskega osnutka za globalno zaščito, je dejal na deželnem kongresu Slovenske skupnosti (SSk) njen deželni tajnik dr. Drago Štoka. Na 3. deželnem kongresu SSk je deželni tajnik v svojem poročilu podal kritičen pretres nastopa Slovenske skupnosti na pokrajinskih, deželnih in evropskih volitvah. Kot gostje so kongresu, ki je bil 15. 11. v Gorici, pisostvovali tudi poslevoedeči tajnik NSKS Franc Wedenig, predsednik SKGZ Boris Race ter zastopnik SZDL Jože Hartman.

Na kongresu je spregovoril tudi zastopnik Narodnega sveta Franc Wedenig, ki je SSk izrekel vso priznanje za osnutek o globalni zaščiti, ter poudaril, da na Koroškem z zanimanjem zasledujemo politiko Slovenske skupnosti. O pomenu kongresa za Slovensko skupnost je deželni tajnik dejal v osebnem pogovoru s Primorskim vestnikom:

Najprej mora s kongresa iziti večja okrepitev objektivne vloge Slovenske skupnosti same, saj je opravila v svojem obstoju tolikšno delo za našo narodno manjšino, da ga nismo še utegnili oceniti. Potem mora

nujno priti na našem kongresu do izraza potreba po enotnem nastopanju ob enakih pogojih vseh slovenskih organizacij in sil, ki delujejo od Kanalske doline, prek Benečije do Goriške in Tržaške. Ob teh naporih, ki morajo v kratkem času privedi do globalne zaščite naših pravic, saj mora biti matična domovina stalno ob strani tako, kakor upamo, da nam bodo ob strani vse demokratične sile v Italiji in ne nazadnje tudi vse narodnostne skupnosti v Italiji, s katerimi smo v zadnjih letih navezali prijateljske in trajne stike. Vse to v želji, da se naš narod na tem ozemlju ohrani in razvija.

Ob priliki obiska na ameriški ambasadi so se zastopniki NSKS tudi srečali na Dunaju s predsednikom Hrvaškega kulturnega društva dr. Ivanom Müllerjem. V daljšem prijateljskem razgovoru so izmenjali zastopniki koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov poročila in informacije o trenutnem stanju obeh manjšin ter se razgovarjali o bodočih političnih ukrepih ter sploh o političnih perspektivah obeh manjšin.

TEDNIKOV KOMENTAR

Trpinčenje otrok — simptom in zločin!

HERBERT SEHER

TEDNIKOV KOMENTAR

Trpinčenje otrok, torej plodov iz »mesa in krvi« staršev, ki bi jih le-ti morali že po naravi obvarovati, ima mnogo oblik. Ko beremo v naših dnevnikih poročila o telesnih, duhovnih ali pa — kar je še bolj gnusno — duševnih poškodb, potem »se« to označi kot izraz surovosti, sadizma, neobvladovanja samega sebe ali pa omaleževalno kot »pretirano skrb«. Vsekakor, kako »se« označuje trpinčenje otrok, v vsakem slučaju — in to je dokazano — je takim staršem prirojeno ravnanje — namreč varovalni čut — ali moten, pokvarjen ali okrnjen.

Ogromno je število mučenih otrok posebno v Združenih državah Amerike, kar je neposredno tudi vzrok za visoko število hudih zločinov, tudi med mladino, ter rastoči vpliv najhujšega sovražnika, mlade generacije — mamil. A tudi pri nas je še dosti otrok, ki jih sovražimo, pretepamo v neizmerni jezi in jih mučimo. Naslovi v časopisih kot »Starši-trpinci pred sodnikom«, »Ker je otrok motil pri zasledovanju športne tekme v televiziji — ga je oče ubil,« »Odložila je otroka, ker ji je bil nadležen« itd., nas vedno spet opozarjajo na to, da tudi pri nas

marsikaj ni v redu. A koliko takih slučajev pa je sploh? Koliko od teh postanejo znani? In koliko od teh pa najdejo pravičnega sodnika? Koliko tragedij nasilja nad otroki se odigrava v naši bližini — in v naših družinah?

Avstrijska sodišča so v preteklih deset letih obravnavala ca. 20.000 slučajev trpinčenja otrok. Kaj pa je z ostalimi slučajji, ki niso našli — in ki ne bodo našli poti pred sodišče? Po preiskavah strokovnjakov se dogaja v Avstriji letno najmanj 50.000 slučajev težkega mučenja otrok, ki ne pridejo v javnost, še manj pa pred sodišče. Prav tu zadene stavek »Kjer ni tožilca, tam tudi ni sodnika« v črno...

»Ne maram te«, »Ne dam ti kaj za jed, ker...«, »Klofuto boš dobil za vsako slabo oceno«, »Parkelj ti bo že pokazal«, »Pusti me pri miru...«. Resnični vzrok mučenja otrok moramo vedno iskati pri starših. Zunanje okoliščine imajo vedno le sproževalno funkcijo... Pogostokrat so to preštrpacirani živci,

ki so odpovedali preobremenjeni materi ali pa od stresa obnemoglemu očetu, ki povzročajo prekoračitev meje pravičnosti in dostojanstva do otrok... Nedorodni otroci pa morajo trpeti za tem!

Ničesar ne videti, ne slišati, ne vprašati — to prav gotovo ni tisto pravilno ravnanje tam, kjer se mučijo in izrabljajo otroci, ki ali ne znajo še govoriti ali se ne upajo povedati. Samomori mladincev so brezdvomno logična posledica in zadnja postaja na dolgi poti nerazumevanja, duhovnega in duševnega terorja nad našimi otroki, bodisi za krinko prestiža staršev, uspeha v šoli, konzuma in praznih norm morbidne družbe.

Kaj lahko storimo, to lahko spozna vsak izmed nas, ki ima oči, ušesa in srce. Prvi korak bi bil, spregovoriti tam, kjer bi raje molčali — samo zaradi tako dragocenega miru. Bolj odpreti oči in malo več poguma, več prizadetosti namesto komodnosti, samo tako bomo mogli kljubovati simptomom in zločinom...

Dr. Franc Kramberger — novi škof v Mariboru

Papež Janez Pavel II. je za novega škofa v Mariboru imenoval dr. Franca Krambergerja. Datuma škofovskega posvečenja še niso določili. Dr. Franc Kramberger se je rodil pred 44 leti pri Svetem Lenartu v Slovenskih goricah. V mašnika je bil posvečen pred 20 leti v Mariboru. Doktorat iz teologije je dosegel na ljubljanski teološki fakulteti. V njem je obravnaval življenje A. M. Slomška. Leta 1972 je postal ravnatelj Slomškovega dijaškega semenišča v Mariboru, od leta 1976 pa je ekonom tega zavoda. Važna so tudi njegova prizadevanja v postopku za Slomškovo beatifikacijo.

Po smrti škofa Maksimilijana Drževnika je mariborsko škofijo, ki je največja v Sloveniji, vodil škof-kapitularni vikar dr. Vekoslav Grmič. Vseh živčih slovenskih škofov je zdaj osem, od tega šest v Jugoslaviji in dva zunaj nje

Poljski neodvisni sindikat Solidarność se je uveljavil tudi formalno: prizivno sodišče je dalo delavcem prav, ki v svojih v odobravanju predloženih statutov niso imeli omenjenega primata poljske KP. Prvo sodišče je samovoljno za hrbotom delavcev vneslo formulo o primatu stranke. Tega pa Poljaki-delavci niso hoteli, saj jim je zadostovalo, da upoštevajo status Poljske in obstoječi družbeni red. Kompromis po dolgih pogajanjih z vlado, na robu potrpljenja vlade, ki je grozila, da bo nove stavke s silo zatrla in na robu potrpljenja komunističnih bratskih držav, je takšen, da pomeni zmago za delavce, pa tudi vlada ni zgubila obraza: formulo o vodilni vlogi partije so dodali v prilogi, izginila pa je iz samih statutov.

- »Solidarność« pa ni omejena
- več na delavce v nekaterih
- tovarnah, temveč je že zdavnaj zajela vse sloje. Predvsem tudi študirajočo mladino, kakor kaže ekskluzivni
- dopis posebnega korespondenta NT iz Poljske:

Študijsko leto 1980/81 se ni začelo kot običajno. Potem ko so si poleti delavci izbojevali nekatere demokratične pravice, se je tudi SZSP, to je uradna organizacija poljskih študentov znašla v krizi. Kakor uradni sindikati je bila tudi študentska organizacija v preteklosti docela odvisna od partije. Bilo je sedaj mnogo diskusij, ob začetku študijskega leta pa se je morala dokopati do sklepov, ki odgovarjajo spremenjenemu položaju in ki odgovarjajo prizadevanjem študentov za spremembo socialnega položaja. V novem sklepu je zapisano: »Že od nekdanj se zavedamo rastoče socialno-ekonomske krize v naši deželi. Zadnji meseci kažejo v boljšo prihodnost. V teh težkih trenutkih se solidariziramo z zahtevami delavcev za izboljšanje in demokratizacijo življenja...« — Sledijo samokritične ugotovitve glede visokošolske dejavnosti z zaključkom, da je treba spremeniti statut, da bodo res lahko delovali kot študentska organizacija, vendar se SZSP smatra kot »splošna« organizacija študentov.

Sledijo zahteve: uvedba kriterijev pri volitvah rektorjev in dekanov, večja svoboda učenja pri prevzemu izpitnih programov, garancija dostopa do vseh učnih sredstev — tako domačih kot tujih, sprememba štipendijev v smer potreb ter povišanje plač za absolvente univerz, idr. — Na političnem področju zahtevajo pravico do lastnega študentskega tiska, in svobodo mnenja in zborovanja, za pravico bojkota in drugih oblik protesta in pravico do razpolaganja z lastnim potnim listom.

Ob teh radikalnih zahtevah se

Poljska: za delavci iščejo tudi študentje neodvisnost

Ekskluzivno poročilo od posebnega dopisnika NT iz Poljske

trudi uradna študentska organizacija SZPS, da bi ponovno pridobila zaupanje študentov.

Skuša se prikazati kot udarna in nova organizacija. Teško je oceniti, koliko vpliva ima in koliko ga je izgubila, predvsem pa, koliko študentske zahteve sploh jemlje resno, da bi jih izborila. Jasno pa je, da SZPS ne reprezentira novega študentskega gibanja, temveč v prvi vrsti nanj le reagira.

Poljsko študentsko gibanje se manifestira trenutno v vrsti novoustanovljenih neodvisnih študentskih združenj, v NZS-u (Niezawodne zrzeszenie studentów). To so študentje, ki so v svojem zaupanju do SZPS bili razočarani dolga leta in so sedaj sami in pri sebi začeli za aktivnostjo. Kakor izjavljajo člani organizacijskega komiteja NZS, je bila SZPS organizacija, ki je služila svojim funkcionar-

jem in ne večini študentov. Funkcionarji so zatrli vsako samostojnost študentov. Mnogi študenti so naravnost morali pristopiti SZPS, če so kot študentje npr. hoteli poceni potovati ter koristili socialne storitve te organizacije. To samo po sebi še ne bi bilo tako hudo, vendar postanejo študentje z vstopom v SZSP avtomatično tudi člani poljske komunistične partije in so tako oficialno zadržani partiji.

Zaradi tega je bilo potrebno, da so študenti ustanovili novo, »apolitično« organizacijo, kot so jo imenovali, v kateri nihče ne bi potreboval varuha, v kateri lahko vsak reče, kar mu ne ugaja in kjer vsi člani iščejo pot, kako bi zastopali zahteve napram pristojnim oblastem in tam tudi prodrli. Člani organizacijskega komiteja se branijo, da bi jih imenovali vodstvo NZS-a. Po njihovih izjavah so skupina študentov, ki zbira vse zahteve in pritožbe, jih zapisuje ter jih da naprej v nadaljnjo diskusijo in sklepanje.

Kakor pravi organizacijski komitej NZS, ima ta organizacija močan dotok s strani študentov. Vsak študent pa, ki hoče pristopiti NZS, mora predložiti svojo izjavo o izstopu iz SZSP, da ga sprejmejo. NZS noče še večjih težav kot jih ima: poskusi kriminalizacije organizacije, dokler še ni registrirana, poskusi ustrahovanja študentov-članov, organizacijski in tehnični problemi.

Kaj zahteva nova študentska organizacija? V bistvu se krijejo zahteve s tistimi, ki jih ima SZSP. Razen tega so na vsaki

fakulteti, na vsaki univerzi, akademiji stenske table za posebne zahteve tamkajšnjih študentov, ki se nanašajo na posebni položaj posameznih študijev, ki jih tam lahko deponirajo. Ni lahko koordinirati velikega števila zahtev in želja ter predlogov. Manjkajo najosnovnejše stvari, kakor prostori, stroji za razmnoževanje itd. Študentje si pomagajo z napovedmi, ki so napisane z roko.

Najosnovnejši problem pa je trenutno registracija organizacije. To se mora zgoditi najprej, vse ostalo se lahko reši pozneje. Razen tega predvidevajo študentje združiti vse neodvisne študentske organizacije v državi v strešno organizacijo, neke vrste federacijo.

Asistenti in profesorji stojijo študentom pozitivno nasproti, saj tudi oni hočejo, da se marsikaj spremeni. Tudi profesorji in asistenti se trenutno ukvarjajo s predlogi na pristojna mesta. Z eno besedo: vse je v teku, vsi so trdnega upanja. Čeprav vedo, da ne bo lahko in ne vedo, kaj bo prinesla prihodnost.

Na vprašanje, ali je kakšna povezava med gibanji študentov in delavcev ter ostalimi deli prebivalstva, je odgovoril član organizacijskega komiteja NZS, da taka povezava obstaja. Sicer ni trdnih povezav, toda prebivalstvo, vedo študentje, imajo za sabo, »Živimo v socialistični državi in hočemo le, da bo življenje tudi res socialno in humano.« — Kako daleč lahko res gredo? — »Hm, tega ne vem, nočem špekulirati. Sprva zaenkrat bomo res šli!«

Maksim Gaspari

V petek, 14. novembra, je v Ljubljani umrl slovenski slikar, ilustrator in nestor slovenskih likovnih umetnikov akademik Maksim Gaspari. Gaspari je bil med zadnjimi, ki so še poznali in se družili s Cankarjem, Župančičem in Meštrovičem. V krog najbolj slovitih slovenskih umetnikov je prišel že v začetku našega stoletja, ko se je na Dunaju pridružil umetniški zadrugi Vesna.

Tedaj so Vesnani »stradali kot turški psi« — kot je zapisal Ivan Cankar, toda to ni v bistvu prav nič zmanjšalo njihove delovne zagnanosti. Vesnino glasilo »Iz naroda za narod« je postalo njihovo življenjsko vodilo — posebno Gaspari mu je ostal zvest vse svoje življenje. Leta 1907 srečamo Gasparija v Münchnu. Tod je skupaj s Smrekarjem nadaljeval študije, zraven pa je že ustvarjal svoja dobra dela. Tedaj so nastale ilustracije za Kettejeve poezije, podobe Kmečki par in še nekaj risb. Iz Münchna se je slikar vrnil v Kamnik, kjer ga je pri Sadnikarju čakal atelje. Leta 1911 se je oženil in se preselil v Ljubljano. V tem času si je Gaspari dokončno zaznamoval svoje delovno, umetnostno področje — postal je ilustrator, slikar kompozicij, razglednic in karikaturlist.

Prvo svetovno vojno je slikar preživel v Ljubljani. Na vsem njegovem delu, ki je nastalo v tem času, počiva pečat tesnobe in žalosti in le redkokdaj se zasveti iskrica humorja. Toda ob nesrečnem korokem prebivalstvu je postala Gasparijeva Muza nenadoma bojevita, z vrsto sijajnih karikatur je slikar sodeloval v tem neenakem boju!

Po vojni se je za slikarja, katerega mu je rastle družina, sprožilo z vso rezkostjo vprašanje vsakdanjega kruha: Gaspari je poučeval na raznih šolskih ustanovah, dokler ni srečno pristal v Etnografskem muzeju v Ljubljani. To službeno mesto mu je nudilo možnost študija narodopisnih predmetov, katere je potem uporabil v svojih slikarskih kompozicijah. V tem času se je v njegovi umetnosti izvršila slogovna sprememba. Nežno, lirčno, malce melanholično in stilizirano gledanje na svet je zamenjala krepkejša, stvarnejša, realistična oblika. Vrh teh novih spoznanj vidi v Gasparijevi veliki kompoziciji Kmečka ohcet v Martuljku (l. 1937). V tej podobi je strnil slikar vse svoje bogato poznavanje sveta, narodopisje in seveda predvsem likovnih vprašanj.

Nekako petdesetih letih se je v Gasparijevo slikarstvo naselila nova poezija, ki pa ni več nežna in vedra, temveč je postala temačnejša, bolj raskava in nevesela. Vrsta podob in ilustracij pričajo zgovorno o teh spremembah, istočasno pa so se v njegovem delu pojavili tudi slikoviti elementi. Prišla je starost, z njo modrost in pred umetnikom so se razgrnila nova vprašanja, ki pa zdaj segajo prek oblik vidnega sveta v regije skrivnosti in slutenj.

Tako nekako bi v grobih črtah potekalo Gasparijevo življenje in umetnostno snovanje. In njegov pomen za slovensko slikarsko umetnost? Ali so ob tem vprašanju sploh potrebne besede? Maksim Gaspari je narisal in naslikal toliko čudovitih ilustracij naših pravljic, legend in narodnih pesmi, da je sam postal pravljica in legenda! Že v nežne roke naših otrok je položil risbe za šolske abecednike in

(Nadaljevanje na 4. strani)

PRIREDITVE

Kulturno-informativni Centar SFR na Dunaju prireja kulturne večere z ansambli in solisti iz Jugoslavije

26. novembra ob 19. uri v Delavski zbornici v Celovcu

Nastopa: »Collegium musicum«, »Dubrovački trubaduri«

27. novembra ob 19. uri v Delavski zbornici v Gradcu, Hans-Ressel-Gasse 8-10

Nastopa: »Collegium musicum«, »Dubrovački trubaduri«

28. novembra ob 19.30 uri v Kongresni hiši, 1050 Dunaj, Margareten-gürtel 138

Nastopa: »Collegium musicum«, »Dubrovački trubadurji«

Krščanska kulturna zveza, Slovenska prosvetna zveza in Avstrijsko-jugoslovansko društvo prirejajo
KONCERT JUGOSLOVANSKIH PESMI IN PLESOV

ki bo v nedeljo, 23. novembra 1980, ob 14.30 uri v Mestni hiši v Borovljah, in ob 19.30 uri v Kulturnem domu v Šentprimožu.

Gostuje: Znani folklorni ansambel »KUD Svetozar Markovič« iz Novega Sada v Vojvodini.

Ne zamudite te edinstvene priložnosti!

Dunajski krožek

Kraj: Gostilna Weidinger, Dunaj IV, Danhausergasse 3

Čas: petek, 21. 11. 1980, ob 19. uri

Program: Dr. Josef Rausch, Dunaj
»DER PARTISANENKAMPF IN KÄRNTEN IM ZWEITEN WELTKRIEG«

Ein Gespräch mit dem Autor über sein gleichnamiges Buch

Organizacijski prispevek: 120.— šil.

Lutkarji KPD »Šmihel« vabijo na premiero lutkovne igre
G. Vladičina

RADOVEDNI SLONČEK

v soboto, 22. 11. 1980, ob 15. uri v farni dvorani v Šmihelu.
 Predstava bo samo za otroke!

v nedeljo, 23. 11. 1980, ob 20. uri v farni dvorani v Šmihelu.

Tokrat bo predstava tudi za odrasle!

Režiser: Saša Kump

Andrej Šuster-Drabosnjak

»IGRA OD ZGUBLANIGA SINA«

Prireditelj: Kat. dom prosvete v Tinjah in Prosvetno društvo v Velikovicu

Kraj: Dom v Tinjah

Čas: nedelja, 23. 11. 1980, ob 15. uri

Nastopa igralska skupina SPD »Drabosnjak« iz Kostanj.

»Oder mladje« Koroške dijaške zveze v Celovcu vabi na premiero mladinske predstave
Miroslav Košuta

ŠTIRJE FANTJE MUZIKANTJE

v torek, 25. 11. 1980, ob 19. uri v Marijanišču, Rudolfsbahngürtel 2, v Celovcu.

Režiser: Franci Končan

DOM V TINJAH

V nedeljo, 23. 11. od 9.—17. ure
TEČAJ ZA SPRETNE ROKE

Ornamentika z vozli: 8 različnih vzorčnih simbolov

Voditelj: sr. Lucija Klemenjak
 Uvodna meditacija: Jože Kopeinig

V četrtek, 11. 12. od 9.—17. ure
STROKOVNI TEČAJ ZA KMETICE

»Gostje na kmetih — kot stranski zaslužek«, nem.

R: ga. inž. Gerda Köfler
 G: dipl. inž. Gunde Geisler
 Kmetijska zbornica Celovec

V nedeljo, 30. 11. od 8.30.—18. ure

DAN ŽUPNIJSKIH SVETOV, nem.

R: p. Wolfgang Heiß, Salzburg
 V.: Hans Lagerer in Peter Hribnik

Dan starih kot bi moral vedno biti

Za soboto, 15. novembra 1980, je občina Dobrla vas povabila svoje »stare« občane na prijeten popoldan k Zablatniku v Dvoru. Vabilu se jih je odzvalo mnogo več, kot druga leta. Saj je moralo podjetje Štefan Sienčnik vpreči kar troje omnibusov, da so bili kos situaciji. A ne samo to je bilo nekaj posebnega. Prvič je občina k kulturnemu sodelovanju povabila tudi Slovensko prosvetno društvo »Srce«. Radi smo se odzvali, ker smo vedeli, da bomo peli občanom, katerim v ogromni večini slovenska pesem še doni v ušesih.

Še eno presenečenje smo pri tej proslavi doživeli: Govor našega župana lj. š. ravn. Adolfa Hafnerja. Takoj v začetku svojega govora je že prešel na veliko novost, da so namreč k sodelovanju povabili tudi mešani zbor dobrolskega slovenskega prosvetnega društva »Srce«. Nekako upravičujoče je rekel, da so tudi že druge občine južne Koroške k sodelovanju vabile slovenska društva ter prostodušno dodal, da ve, da je s tem ustregel mnogim, da pa so mnogi, katerim je to vseeno in, da jih je le malo, on upa, da je le zelo malo takih, katerim to ni vseč. Hvala Vam, gospod župan, za te spodbudne besede. Tudi mi upamo in želimo, da bi bilo le še malo tako nazadnjaških, ki nikakor nočejo razumeti časa. Po pozdravnih besedah referen-

ta za socialno skrbstvo Franca Logarja, se je odvijal kulturni program, pri katerem je poleg našega mešanega zbora sodeloval še dobrolski »Fünfgesang«.

Potem, ko je zaigral in zapel »Fünfgesang« je naš zbor pod vodstvom Janeza Petjaka zapel pozdravno pesem »Dober večer, dober večer dragi očka« in nato še nemško: »Wia schön is«. Po nagovoru župana so naši pevci zapeli »Njav čez izaro« in glej čudo: Po vsej veliki dvorani, z okrog 200 gosti, se je slišal odmev te naše lepe slovenske koroške pesmi. Po prvem nastopu našega zbora je naš društveni tajnik, Martin Pandel, pozdravil v slovenskem in nemškem jeziku. Zahvalil se je županu za povabilo ter »mladim« in »starim mladim« želel zdravja in sreče. Tudi v nemškem jeziku se je občini zahvalil za povabilo in izrekel upanje, da se bo ta spravi akt tudi v bodoče obdržal.

Ko so se gostje in pevci pokrepčali z obilno pečenko, so mnogi gostje prihajali k pevcem z željo, naj bi še zapeli. In res so še enkrat stopili v dvorano in so se vrstile slovenske pesmi ena za drugo (ker naši pevci pojo iz veselja do petja).

Bilo je lepo razpoloženje kakršno si dobrolski »mladi stari« še večkrat žele. Bil je to v vsakem oziru uspeli »dan starih«.

Na povabilo Krščanske kulturne zveze, Slovenske prosvetne zveze in Avstrijsko-jugoslovanskega društva bo prvič med koroškimi Slovenci gostovala večja skupina iz Vojvodine. Kulturno umetniško društvo »Svetozar Markovič« iz Novega Sada bo v Borovljah in v Šentprimožu predstavilo bogato folkloro Vojvodine, ki jo predvsem odlikuje večnacionalnost. Ljubiteljem folklorne bodo predstavili madžarske, slovaške, romunske, srbske in druge plesne. Skupina bo nastopila v nedeljo, 23. novembra, ob 14.30 v Mestni hiši v Borovljah in ob 19.30 v Kulturnem domu v Šentprimožu.

Maksim Gaspari umrl

(Nadaljevanje s 3. strani)
 berila in to risbe, ki so bile ustvarjene z vso umetnostno zmogljivostjo in odgovornostjo! Koliko bodočih umetnikov je našlo ob njih prve pobude in napotke za svoje kasnejše poklice. In Gasparijeve razglednice! V sleherni slovensko hišo so kot lastovke ob prazničnih dneh priromale te glasnice prisrčnosti, zvestobe in lepote. In ilustracije za odrasle ljudi, pa slike in končno tudi karikature!

Navzočnost Gasparijeve umetnosti med nami pa ne bi bila tako odmevna, če ne bi v svojem bistvu vsebovala čudovit optimizem, združen s poezijo in kancem prisrčnega humorja. Slovenski pregovor, ki pravi: Lodrica dá, kar ima! — velja tudi za Gasparija. Vrelo njegove umetnosti (tako je pisal Sadnikarju že leta 1907) je bila ljubezen, sprva osebnostna, kmalu pa jo je umetnik prenesel na vse slovensko ljudstvo. In odtod so nastajali njegovi neponovljivi liki lepih deklet

in fantov, zgaranih, toda še trdnih očencev in mater, velikih čudakov, desetih bratov, desetnic itd. Vse te svoje junake pa je umetnik predstavil v praznični, poveljani svet, kajti slikar jih je hotel videti sproščene in srečne. Ta globoki, humanistični odnos do lastnih junakov je močno pripomogel, da so se odprla vrata razumevanja naših ljudi do Gasparijeve umetnosti.

Ves humanizem in optimizem Gasparijeve umetnosti pa verjetno ne bi bil tako zmagovit, če se ne bi absolutno pokrival z vsem bitjem in življenjem njegove človeške osebnosti. Med umetnikom in človekom ni bilo nobene razlike! Bil je čudovit prijatelj, dobrodošel gost v vsaki družbi, človek, ki prav gotovo ni imel nobenega sovražnika. Spoštovali smo njegove znanje, ki ga je kazal skromno in zadržano, ob pravem času je povedal kako Schopenhauerjevo misel, recitiral je Ketteja, Jenka, Prešerna pa je znal na pamet.

Pred kratkim je obhajal 80-letnico starosta zagorskih odličnjakov Fric Safran — Brunnikov oče v Rūtah. Ravno za njegov rojstni dan so mu prišli čestitat na dom zastopniki občine Žitara vas in predsednik Žitajske »Trte« Jože Golavčnik. Slavljenc, ki uživa spoštovanje zaradi svoje načitanosti — je naročnik narodnih in verskih listov koroških Slovencev, je v svojih vojaških letih začel pisati dnevnik, ki se je v angleškem ujetništvu na žalost izgubil. Ohranil se je samo del spominov, iz katerih je prebral ob slovesnosti na Brunnikovem domu najzanimivejše odlomke predsednik »Trte« Golavčnik. Čestitkam, ki jih je slavljenc sprejel, se pridružuje tudi uredništvo NT in Narodni svet koroških Slovencev.

ROŽ-PODJUNA-ZILJA

Sele

KPD »Planina« iz Sel goji dobre stike s kulturnim društvom iz Horjul v Sloveniji. V ta medsebojni kontakt sodi tudi gostovanje igralske skupine, ki je v nedeljo, 17. novembra, nastopila v farni dvorani v Selah. V režiji Francija Končana, ki je koroškim ljubiteljem gledališča dobro znan, so gostje iz Horjula nastopili z dramo »Snaha«. Gre za igro o ljubosumni materi, ki preveč razvaja svoja sinova in jim tako uničuje življenjsko srečo. Gledalci, ki so do zadnjega napolnili dvorano, so se ob igri prijetno zabavali, med njimi pa je bilo precej tudi takih, ki so prišli od daleč gledati tudi delo režiserja Končana in jim ni bilo žal. Po igri so ostali gostje iz Slovenije še dalj časa v prijazni družbi Selanov.

Škofiče

Pred nedavnim je v Papračah obhajal 80-letni jubilej Matevž Hafner, pd. Furtažev Tevžej. Za to priložnost sta ga obiskala predsednik in podpredsednik Slovenskega prosvetnega društva »Edinost« v Škofičah, Herman Jäger in Tevžej Koschier in mu v imenu slovenskih ustanov k njegovemu prazniku iskreno čestitala ter mu želela še mnogo let zdravja. Herman Jäger se mu je zahvalil za vso njegovo prizadevnost in za vse tisto, kar je moral prestati v boju za naš narodni obstoj. To je Tevžej tudi potrdil in dejal, da je bilo najhuje takoj po plebiscitu in da je takrat moral mnogo prestati. S skromnim darilom v obliki desetih vrtnic sta naša gratulanta hotela izpovedati, da je njuna goreča želja in vseh, ki ga poznajo, da bi čez deset let obhajali tudi njegovo devetdesetletnico. To je bila lepa gesta, ki kaže, kako ga spoštuje in ima rado naše ljudstvo.

Življenje našega jubilanta je ena sama zvestoba do svojega ljudstva. Njegov »konjiček« je bil, da je z veliko ljubeznijo igral na harmoniki. Tako smo ga lahko slišali igrati na harmoniki, po navadi skupno s Tonetom Umekom (igral na bobnu), na prireditvah domačega prosvetnega društva. S svojo ljubljeno harmoniko je nastopil tudi v celovškem radiu.

Čestitke obeh predstavnikov naših narodnih organizacij so našega jubilanta tako prevzele, da so se mu orosile oči, kar je viden in prepričljiv znak, da je bil vesel tega obiska.

Dragemu jubilantu želimo mnogo zdravja in sreče in da bi ga imeli še dolgo, dolgo med nami.

Rožek

Na slavnostni seji občinskega odbora ob priliki državnega praznika so podelili med drugimi odlikovanci zlato častno značko vodji rožeškega poštnega urada rojaku Noltiju Schallerju za dolgoletne zasluge za tržno občino Rožek. Čestitamo!

Škocijan

Ob 90-letnici Mihana Kačnika, Jogrovega očeta iz Male vasi, je bila v škocijanski Posojilnici majhna slovesnost, h kateri so se zbrali slavljencevi prijatelji iz domačega kraja in iz Mohlič. Slavljencu v čast je zapel zbor domačega društva »Vinko Poljanec« pod vodstvom Hanzeja Kežarja. V imenu društva »Vinko Poljanec« je čestital in se zahvalil za dolgoletno delo in nemajno zvestobo Miha Kap, izročil košarico z darili in želel še na mnoga zdrava leta. Za Narodni svet koroških Slovencev je izrekel čestitke osrednji tajnik Jože Wakounig, v imenu škocijanske Gospodarske liste in Zveze slovenskih organizacij pa občinski odbornik Franc Picej.

V krogu svojih prijateljev je Jogrov oče — umsko svež kakor mladenič, le noge ga zapuščajo in vid mu peša — obujal spomine na davna pretekla leta, ko ni le gospodaril na svoji trdni kmetiji, ampak je oplajal s svojim delom tudi kulturno in politično delo. Dolga leta je zastopal interese domačega slovenskega prebivalstva v škocijanski občini, pa tudi na župnika Vinka Poljanca, prvo žrtev nacizma med koroškimi Slovenci, in Jožefa Kogleka, ki je umrl pred tremi leti, ga vežejo številni lepi, a tudi bridki spomini; saj je znano, koliko sta morala oba že rajna župnika pretrpeti zaradi svoje narodne zvestobe in svojega jasnega značaja.

Jogrovemu očetu kličemo še na mnoga leta. Dal Bog, da bi mogel čez deset let obhajati svojo stoletnico!

ČESTITAMO

Družini Majde in Walterja JUVAN se je pred kratkim rodil sinček. Mlada starša se uspešno udeležujeta na gledališkem področju, v spominu je odlični Slehernik v Pliberku.

V Kotmari vasi so oddali občinski lov

Sedem točk je bilo na sporedu zadnje seje kotmirškega občinskega sveta v ponedeljek, 17. novembra 1980. Ker je župan Josef Struger zbolel, je sejo vodil podžupan Emil Müller.

Prva točka (vprašanja) je odpadla, ker noben odbornik ni vložil ustnega vprašanja pismeno. Kot druga točka je bila na sporedu oddaja občinskega lova. Na območju kotmirške občine sta dva lovska revirja, humperško lovišče in občinsko lovišče. Humperško lovišče obsega okoli 225 hektarjev, občinsko pa okoli 2510 hektarjev. Lovski sosvet se je bavil dvakrat z oddajo občinskega lova. Dosedanji najemnik je bil Josef Motschiunig. Naposled se je lovski sosvet zedil, da odda občinski lov Josefu Motschiunigu za ceno 35.000 šilingov letno. Ta cena pa se zviša sporedno z razvrednotenjem denarja. Motschiunig je v to ceno in v te pogoje privolil.

Med razpravo so odborniki izrazili željo, naj bi v občinskih loviščih lovili predvsem domači lovci, in opozorili tudi na dejstvo, da je najemnina za lov (pribl. 14 šil. na hektar) med najnižjimi na Koroškem.

Odborniki SPÖ, ÖVP in FPÖ so glasovali za Motschiuniga, odbornik EL Jože Wakounig je glasoval proti. Svoj nasprotni glas je utemeljil z dejstvom, da skoraj v vseh občinah, zlasti pa v sosednjih, oddajajo občinski lov lovskim družinam in ne poedincem, in vprašal, zakaj to v Kotmari vasi ni mogoče. Opozoril je tudi na težave z odškodnino. Nadaljnji sklepi so bili soglasni. Občinski odbor je potrdil občinsko stališče o spremembi namembe za tri zemljišča.

Kot podporo za šolske izlete na Dunaj in Salzburg in za smučarske tečaje je odobril šoloobveznim

otrokom iz kotmirške občine podporo 300 šilingov na osebo. Johanu Jesenku, pd. Gašparju v Medrejtah, bo občina povrnila polovico cene (4100 šilingov) za plemenskega merjasca. Zveza vojnih žrtev bo dobila podporo 5000 šilingov, nemška folklorna skupina 4000 šilingov, športno društvo DSG Rotschitzen pa 10.000 šilingov za hokej in skakalce in 6000 šilingov (iz sredstev za turizem) za tekaško progo. Odbornik EL je še izpovedal željo, da bi prošnje SPD »Gorjanci« bile prav tako ugodno rešene.

Nadaljnjo obravnavo sedme točke (oprostitev oz. znižanje prispevka za odvoz smeti Josefu Jesenku iz Čežave, pismena prošnja prizadetega) je občinski odbor preložil na naslednjo sejo. Med razpravo o težavah z odvozom smeti je odbornik EL Wakounig opozoril tudi na nekatere pomanjkljivosti pri pluzenju cest.

DOM V TINJAH

V nedeljo, 30. 11. od 9.—17. ure

TEČAJ ZA SPRETNE ROKE

»Poslikavanje in barvanje keramike, lesa, kamnov itd.

V: Izidor Stern

Od ponedeljka, 1. decembra, od 18. ure do srede, 3. decembra, do 17. ure

UVODNI SEMINAR ZA BOLNIŠKE SESTRE, POMOČNICE IN BOLNIČARJE

»Pastoralna pomoč umirajočim«, nem.

V.: Hans Kreuzer, teolog, sociolog in bolniški pomočnik, München

Marjan Schuster, duhovnik
P.: Dom v Tinjah, Koroška Karitas in Zvezni urad za pospeševanje izobraževanja odraslih v Celovcu.

Literarno branje iz solidarnosti

V okviru literarnega programa Slovenskega informacijskega centra SIC v Celovcu je pred kratkim izšla antologija »Betroffensein«, ki jo je izdal pisatelj in žurnalist Harald Irnberger ob sodelovanju znanih in tudi že priznanih avstrijskih literatov.

pred kratkim pri SICu), v Pliberku pa je zaradi bolezni prof. Janko Messner bral s Turrinijem samo France Merkač.

Iniciativa SICa — to lahko rečemo — je uspela, saj je hotela v prvi vrsti nagovoriti prav to publiko, ki je potem res prišla,

(NT je kritično poročal o tej knjigi, v kateri sodelujeta s strani koroških Slovencev le Horst Ogris in Janko Ferk). Prav v ta literarni program sodi tudi vrsta literarnih večerov SICa, ki se je pretekli konec tedna pričela z dvema večeroma s Petrom Turrinijem. Na Bistrici v Rožu (v šoli) in v Pliberku (v posojilnici) je bral Turrini pred odlično udeležbo predvsem mladih poslušalcev tako slovenskega kot tudi nemškega materinega jezika; na Bistrici v Rožu sta sodelovala rojaka Valentin Polanšek (ki je predstavil svojo najnovejšo knjigo »Križi s križi«, ki je izšla pri SICu) in France Merkač (tudi njegova zbirka pesmi je izšla

nadaljevanje tega dela pa bo odvisno tudi od razumevanja tudi tradicionalne kulturne scene, ki naj v tej iniciativi ne vidi konkurenco temveč dopolnilo svojega brez dvoma požrtovalnega dela.

Knjigo »Betroffensein« name-rava Heimatdienst pustiti zapolniti, zanimanje zanjo ni utrpelo zato nobene škode.

Turrinijev najnovejši odrski tekst »Josef und Maria« (iz katerega je bral) bodo oddajali na Sveti večer v avstrijski televiziji, zanimivo pa bi brez dvoma bilo, če bi kot »prizadet« (betroffen-sein) kdaj tudi kaj solidnega napisal o koroških Slovencih.

Jubilej Avstr.-jug. družbe

Nabito polna je bila v petek, 14. 11. 1980, dvorana v celovski Mestni hiši, ko je slavila Avstrijsko-jugoslovanska družba svojo 25-letnico. Med častnimi gosti je pozdravil predsednik inž. Willi Sereinigg ambasadorja SFRJ Pribičevića, generalnega konzula Šamca, konzula Naberžnika, bivšega generalnega konzula v Celovcu Lubeja; poseben aplavz je veljal bivšemu avstrijskemu generalnemu konzulu Lichemu. Slavnostni govornik je bil predsednik koroškega deželnega zbora Guttenbrunner. Med drugim je poudaril, da je v letu ustanovitve avstrijsko-jugoslovanske družbe, vladalo na Koroškem še močno sovražno vzdušje do južnega sosedu. In ravno avstrijsko-jugoslovanska družba je mnogo pripomogla v zadnjih 25 letih k zmanjšanju predsodkov proti južnim Slovanom. Ti predsodki pa na Koroškem še vedno niso docela odstranjeni in »Ortstafelsturme« brez teh predsodkov gotovo ne bi bilo. Nadalje je Guttenbrunner poudaril, da je mir možen samo, če vlada sporazumevanje. Na tem področju pa gre do velike zasluge avstrijsko-jugoslovanski družbi!

Za kulturni del so poskrbeli tamburaški ansambel »Bisernica« iz Škofje Loke, oktet »Sava« iz Kranja in oktet »Danica« iz Šentvidu v Podjuni.

Ob 25-letnici avstrijsko-jugoslovanske družbe je na odru visel napis: »Im Dienste der Völkerverständigung« — so Koroško zastopali Šentvidčani, Kot koroški Slovenci so zapeli nekaj slovenskih in ob koncu tudi nemško pesem. Upamo, da bo ob 50-letnici avstrijsko-jugoslovanske družbe že tako daleč, da bo nastopil tudi kak nemški koroški zbor in zapel poleg nemških tudi slovensko koroško narodno pesem.

MI ZA VAS

PIŠE MIHA ZABLATNIK

Ker nam koroškim Slovencem primanjkuje na raznih področjih besedni zaklad, objavljam na tem mestu priročni »nemško-slovenski slovar«, ki ga je sestavil dr. Pavel Apovnik, član vodstva Koroške enotne liste, izšel pa je pri Klubu slovenskih občinskih odbornikov.

Straßenverkehrsordnung — cestnopolijski red, zakon o varnosti cestnega prometa

Streitigkeiten — prepiri, spori

Tagesordnung — dnevni red

Tagesordnungspunkt — točka dnevnega reda

Tarif — tarifa, cenik

Teilschuldverschreibung — obveznica, zadolžnica, razdeljena na več delov in vrednostnih enot

Tierseuchengesetz — zakon o živalskih kužnih boleznih

Totenbeschau — mrliški ogled

Totenbeschauer — mrliški oglednik

Totenschein — mrtvaški list

Übergang der Zuständigkeit — prehod pristojnosti

Übergangsbestimmung — prehodna določba

überörtlich — nadkrajaven, -na, -o

überplanmäßig — presegajoč načrt

Überprüfung der Gebarung — pregled poslovanja, gospodarjenja

übertragener Wirkungsbereich — preneseno (poverjeno) področje dejavnosti

Unterbrechung der Sitzung — prekinitiv seje

Unterfertigung der Niederschrift — podpisovanje zapisnika

Urkunde — listina

väterliche Gewalt — očetovska oblast

Veranstaltungspolizei — prireditvena policija

Verantwortlichkeit — odgovornost

Verdienstentgang — izguba zaslužka

Verfassungsgerichtshof — ustavno sodišče

Verfügung — ukrep

Vergabe von Arbeiten — oddaja del

Verhältnisswahlrecht — razmernostno volilno pravico

Verhandlungsgegenstand — predmet razprave, razpravljanja

Verhinderung — zadržek

Verkehrsfläche — površina za promet

Verlesung einer Anfrage — branje vprašanja

Vermittlung bei Streitigkeiten — poravnavanje sporov

Vermittlungsamt — poravnalni urad

Veröffentlichung der Dienstordnung an der Amtstafel — razglas službenega reda na uradni deski

Verordnung — uredba

Verpflichtungserklärung — obvezniška, zadolžniška izjava

Verschwiegenheitspflicht — dolžnost molčečnosti
Versteinerung des Wirkungsbereiches — okamnitev področja dejavnosti (= pristojnost se z zakoni ne sme spreminjati)

vertagen — preložiti

Vertagung — preložitev

Vertrag — pogodba

Vertragsbediensteter — pogodbeni uslužbenec

vertraulich — zaupen, -na, -o

Vertretung — zastopstvo, namestništvo

Verwaltung — uprava, upravljanje

Verwaltungsabgabe — upravna dajatev

Verwaltungsakt — upravni akt

Verwaltungsgemeinschaft — upravna skupnost

Verwaltungsgerichtshof — upravno sodišče

Verwaltungspolizei — upravna policija

Manevri v Šentprimožu

»V Manevrih igra in improvizira čisto nič po vojaško igralna skupina SPZ« je bilo zapisano na vabilu za premiero Javorškovih Manevrov, ki so jih zaigrali preteklo soboto v Kulturnem domu v Šentprimožu. V nabito polni dvorani so potem gledalcem res »zmanevarirali« igra, v kateri je hotel Jože Javoršek na prijeten način pokazati, kako bi se Martinu Krpanu godilo, če bi se njegova zgodba nadaljevala. Vsa stvar je pravzaprav igra o gledališču in komične situacije dajejo igralcem dovolj možnosti, da razvijajo komiko, če... če obvladajo tekst. V soboto pa so nekateri igralci vzeli tekst o »manevariranju« le preveč dobesedno in se zmanevarirali skozi besedilo. Da ne bo nesporazumov: dobro voljo so pokazali vsi, predvsem Franci Pol-

cer kot Brdavs in Miha Kap v vlogi cesarja sta razvila svoj komični talent, isto velja za Micko Hobel v vlogi kobilice. Nevenka Sommeregger kot cesarica obvlada oder, režiserka Sonja Ban je zaigrala še Jerico, Franc Wakounig je temperamenten Martin Krpan. V ostalih vlogah nastopajo še Maks Wuttej, Vinko Kušej, Jozi Krasnik, Benjamin Wakounig, Marko Polcer in Hanzej Polcer. Sceno je izdelal Niko Matul, kostume Milena Kumar, za osvetljavo je skrbel Franci Polcer.

Bodi kakor koli: Dokler bodo na koroških odrih nastopali amaterji, ki igrajo sebi v zadovoljstvo in gledalcem v veselje, bi bilo neodgovorno, če bi vsakokrat zahtevali »vrhunske dosežke«.

Kat. dom prosvete SODALITAS, 9121 Tainach/Tinje (0 42 39/642)
Krščanska kulturna zveza, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec
Klub občinskih odbornikov, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec

Trodalni jezikovni tečaj:

»Slovenščina za uporabo na uradih«

- s posebnim ozirom na potrebe društev
- uvod v pravne predpise
- skupno praktično formuliranje vlog

◆ Začetek: v soboto, 22. novembra 1980, od 14.30 do 18. ure

◆ Nadaljnja termina: 29. novembra in 6. decembra 1980

◆ Voditelj: v. vl. sv. dr. Pavel Apovnik

◆ Kraj: Dom v Tinjah

◆ Vabljeni so: odborniki in sodelavci prosvetnih društev, občinski odborniki in drugi interesenti.

(10. nadaljevanje in konec)

Kje počiva Miklavž, vem jaz ravno toliko kakor vi! Če ne verjamete, pojdite in jo odprite! In bogu potem dopovejte, da ga je razneslo! Na vse vetrove ga je razneslo, razumete?»

Kaj vem, kaj vse sem še vpila. Vem le še to, da sem nenadoma zagledala čisto od blizu njene oči in da se je v meni nekaj prelomilo. Tisti trenutek sem zasluhila, kaj vse se je skrilo v teh očeh. Presunilo me je nepričakovano usmiljenje. Udarila sem v jok. Zgrudila bi se bila od nenadne slabosti, da me nista prestregla Matija in Blaž. Nič več nisem vedela, kaj počnejo. Ko sem se predramila, sem ležala na klopi. Začutila sem oster vonj po kisu. Gostilna je bila prazna. Matija in Blaž sta stala zraven mene in očitno govorila o materi.

»Ves bataljon je hodil k njej po hrano,« je rekel Blaž in se odkašljaj. »Tistikrat se ni bala ne boga ne hudiča. Zdaj pa se ti zateče k fajmoštru. Čudno, ali ne?»

»Ne vem, če je tako čudno,« je odgovoril Matija. »Mene je mati skoraj napodila v hosto. Ko pa sem se vrnil, je le malo manjkalo, da me ni nagnala k spovedi. Kakor da se ni zgodilo za zmeraj, ampak samo tako, za krajši čas. Kaj se pravi za zmeraj, preprosti ljudje ne razumejo vselej dobro.«

Premaknila sem se. Zdrznila sta se in mi pomagala vstati. Skupaj smo stopili na cesto. Blaž se je sredi poti ustavil in mi dal roko.

»Srečno, Karlinca,« je zamrmral. »Moram še v šolo. Nikar ne obupaj in na nas ne pozabi. Vi v mestu se radi pogospodite in potem nas gledate kakor živino.«

»Srečno,« sem zajecjajala. Pri srcu me je stisnilo. Kaj vse je že storil in kaj vse pretrpel, ta Blaž! Zdaj je bil star, utrujen in žalosten. Življenje ga je potrla, sem pomislila. Pogledala sem za njim: majhen, sključen in kakor razmajan je odhajal proti šoli.

Matija je molčal in gledal kakor huda ura. Čutila sem, kako ga ima da bi me nahrulil. Navsezadnje je le odprl usta:

»Sram vas bodi!«

»Vem,« sem potrto in ponižno odgovorila.

Tako torej. Tu se je začelo, tu se je končalo. Nisem vedela, kako naj bi se poslovila. Vse je bilo mrtvo, prazno in zapuščeno. Hiša je bila še najbolj podobna mrtvašnici. Pobrala sem svoje reči in pogledala na uro. Treba bo na vlak. Potem

BENO ZUPANČIČ — 1925—1980

POGREB

sem dala roko Mici in ji rekla, naj le potolaži mater. Mici je pravzaprav čudovito dekle. Oči ima jasne kot otrok in vendar je že cela ženska. Vse štiri ogle podpira pri hiši. Dobro se je držala ves čas pogreba. To sem ji morala priznati. Le kaj jo drži pokonci? sem pomislila. Razmišljala sem o tem in se čudila. Srce ima, se mi je posvetilo, vroče dekliško srce, nepokvarjeno, naivno in pogumno. Takšno srce ima, kakršnega jaz nimam. Ta misel je bila pravzaprav hudo bridka in je nekaj povedala. Torej naj le potolaži mater. Če pride kaj v mesto, naj se zanesljivo oglasi. Mici mi je rekla, naj materi kljub vsemu rečem vsaj z bogom. Ne, ne, čemu bi jo spet vznemirjala. Nočem je več žalostiti. Potolažila se bo. Ne bo ji več treba misliti na Karlinco, ki ni bila nikoli nič vredna.

Potem je bil tam še Ludvik. Prisel je bil za teden dni na oddih v domačo vas in se je dva dni ukvarjal s pogrebom. Lepo, da se je tako potrudil. Če ne bi bilo njega, kdo ve, kako bi se bilo vse skupaj izteklo. Res, hvala za vse. Ludvik je stal in me gledal.

»Ni za kaj.«

»Je. Lepo, da si mi pomogel, čeravno imava še neporavnane račune.« Dobro se mi je zdelo, da sem tako bridko resnico povedala čisto naravnost. Toda Ludvikove oči so bile trdne. Nič se ni izpremenilo v njih.

»Ah, kaj,« je suho odvrnil, »saj sva bila z Miklavžem prijatelja!«

Torej zavoljo Miklavža, sem grenko pomislila. Samo zavoljo Miklavža. Tudi ta je divjak. Solze prizadetosti so mi zalile oči. Ko je Ludvik to videl, je hotel še nekaj reči, pa si je premislil in samo začuden gledal za menoj.

Z Matijo sva stopila na cesto. Še vedno je pomalec rosilo. Ozrla sem se po hiši in nato sva hitro odšla proti jagnedom, ki stojijo na obronkih hoste. Pred hosto sem se še enkrat ozrla. Vas je bila siva, nagradena na kup, hribi za njo ogoljeni in zaviti v meglo. Cerkveni stolp, podoben svinčniku, je bil svoje čase rdečkast, zdaj pa že popolnoma zelen. Miklavževa hiša

stoji nekako sama zase na robu vasi in nikjer ni bilo videti žive duše. Pač, Ludvik je še vedno stal na pragu in gledal za nama.

Tu je torej konec poglavja. Nikdar več ne pridem sém. Ali so res tu ostali moja mladost, ljubezen in pričakovanja? Ob tej misli sem zahlipala in se na ves glas razjokala.

Matija je molčal in delal velike korake. Komaj komaj sem ga dohajala. Vse je kazalo, da je slabe volje. Ampak v vlaku se je že otresel in se spustil v razpravljanje z nekim obrtnikom. Ko mu je dokazal, da je pravzaprav izkoriščevalec, je nekaj časa gledal skozi orošene šipe in kmalu zaspal.

Gledala sem ga in premišljevala, kako spi z obrazom človeka, ki mora vedno kaj početi, ki je lahko trd in mehak, surov in nežen, moški in otročji. Vse, kar hočete. Skratka, sem pomislila, človek, ki ga ne more življenje z ničimer več presejati. Tako na primer kakor presejati mene. Posebno zdaj, ko sem sama, ko nisem nikomur več potrebna. Nadutost in trma sta splahneli, zavest pomembnosti in veljavnosti se je izgubila, občutek trdnosti in zmožnosti, kljubovati življenju, se je razkladil. Iznenada pa se je pokazalo, da sem pravzaprav nebolj, plaha in brez pravih korenin.

Dve uri sem ga gledala in bolj ko sem premišljevala, bolj se mi je zdelo, da sem mu nekaj dolžna. Ko sva navsezadnje stopila v Ljubljani z vlaka, sem mu rekla:

»Dobro bi bilo kaj toplega popiti.«

Ne bi bilo slabo.«

»Če stopite z menoj, skuham prave kave.«

To sem res povedala kakor petošolka. Celo zardela sem. Pogledal me je izpod ščitka in takoj sem vedela, da me je napak razumel. Če bi bilo včeraj, bi imel prav. Danes, zdajle, pa mi je krivičen.

»Zelo rad,« je odgovoril, »pa ne utegnem. Orpaviti imam še v mestu in potem hitim spet na vlak. Vlak ne čaka posameznikov, ste rekli. Vi greste na tramvaj?«

Ugriznila sem se v jezik. Govori simbolično ali kaj?

»Prav, kakor hočete. In hvala lepa za vse.«

To sem rekla čisto tiho in stisnila ustnice. Sram bi me bilo, če bi me zaradi njega obliše solze.

»Čemu neki?« je odgovoril. »Z Miklavžem sva bila prijatelja. Prijatelj pa je človek zmeraj kaj dolžan.«

Proti postaji je vozil tramvaj. Hitro sem stekla, da mi ne bi ušel in da se mi ne bi bilo treba več zgovarjati. S strehe voza je v potegnjenem curku padala voda. Hipoma sem si premislila. Ne, nalašč ne. Raje grem peš. Če me je že vrglo na zemljo, naj vsaj hodim, kakor

hodijo drugi ljudje, in naj me opere dež. Odšla sem peš. Loteval se me je strah pred sramoto, ki me je čakala doma. Kar videla sem jo, to pošast samoto. Ali je res tako strašna?

Nad mesto se je polagoma spuščal meglen somrak. Od rdečega neonskega napisa Restavracija sem čisto po naključju zagledala samo prve tri črke. Solze so mi zdrsele po licih in se pomešale z dežjem. Zdaj vem, sem si rekla, kaj pomeni samota. Samota vzbujala misli, misli zaključke, zaključki pa so lahko porazni. Samota rodi sanje, sanje hrepenenje, hrepenenje pa je lahko jalovo. Samota vodi v obup, obup v dejanja, dejanja pa so lahko usodna.

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA V CELOVCU

Henry de Montherlant

(prevod Aleš Berger)

PORT ROYAL

Režiser: Vojta Soldatovič

V PONEDELJEK 8. DEC. 1980

OB 14.30 uri

V MESTNEM GLEDALIŠČU V CELOVCU

Gostuje:

Slovensko narodno gledališče iz Maribora

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, v pisarni Krščanske kulturne zveze v Celovcu, Viktringer Ring 26, tel. 04222/72565/23 ali 24, ter eno uro pred predstavo.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: »Naš tednik«, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72 5 65. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61.000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.—

šil., za Jugoslavijo 200.— din, za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Florian Sablatschan. — Tisk: Ofsetiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Vsi Viktringer Ring 26.

Valentin Polanšek

Križ s križi

88.

Med dijaki se je zlasti Valtar izkazoval kot najverjetnejši imitator Moserja, Oto pa Lingena. Bila sta tudi nekako po zunanosti filmskima igralcema podobna.

Zdravku pa so ležali bolj resni, biografski filmi.

Karel se je znal tako prisrčno smejeti, da je bilo nalezljivo. Vedel je za dijakovo Charlotto, pa ga je podražil: — Smej se, smej se, da boš laže prestal ta čas, ki je racioniran na karte in dojavnice, medtem pa ti bo ljubica zrasla in dozorela!

Karel je redno dobival pisma od svoje „sorodnice“. Večkrat ga je obiskala.

Prejšnji teden je predaval dijakom SS-sturmbanfirer Karl Fritz o „Turški nadlogi“. V uniformi seveda. Guč je zašepetal spet opazko Karlu v uho:

— SS je bila takrat, ko so Turki prišli v naše kraje, hihihih! Karel ga je z resnim pogledom opozoril. Iz Robertove bližine je špioniral nekdo in sedežni vrsti za njima.

Po predavanju je dejal Karel na samem pred Zdravkom: — Kaj ni povedal, da so se največ borili

drugi proti Turkom, pa ne nemški rajh, vsi balkanski narodi, pa Slovenci. In Johan Sobiesky tudi ni bil Nemec. Prav tako kot Princ Evgen ne.

— SS menda tudi zunaj na fronti svojo vlogo igra.

— Ko bi ti povedal, kaj vem od očeta, ki je videl posledice za rusko fronto, ko je SS izvedla svoje kazenske akcije, je skrivnostno izjavil Karel.

Jutro nato se je pri zajtrku zgodilo.

Od profaksov ni bil drug navzoč kot domski vodja. Hodil je med miznimi vrstami. Naenkrat postane kričavo glasen.

Riharda Hubarja je imel v delu. Kar na vsem lepem pa... čof in dijak, črnolasa klada, ki je bil tako velik kot domski vodja, je prejel klofuto. Navzoči dijaki so zijali. Nekateri so se zarežali. Drugi pa so se tresli, kaj bo. Vse je davila misel: Kaj bo zdaj? Kako se kaj takega more zgoditi? Da je padla klofuta? Ko je bilo telesno kaznovanje v smislu hajotzakonika prepovedano? Kaj je s Hofarjem? Ali je ponorel?

Domski vodja je kričal nad vsemi dijaki. Očitki so padali na vse strani. Kje je disciplina, ki jo zahteva firer? Kje je nemška čast? Ko je po mestu vse polno banditov!

Zdravko je sedel na žerjavici. Ne sme srečati z očmi razjarjenega Hofarja.

17. majnika 1944 je v skupnostni uri predaval spet sam dirce. Tudi tokrat je bila tematika taka, da je vpletal „nordijsko arijsko mišljenje“ za urejajočo velenemško zgodovinsko vlogo vse Evrope in potemtakem tudi za tisti del, kjer žive Slovenci. Naslov je

bil: „Nemško-slovenske jezikovne zveze“. Zdravko se je čudil sam sebi. Kod neki pa so potem Slovenci? So narod ali? Slovenščina vendar ne izvira iz takih ali takih germanskih izposojenk? Zakaj se dirce toliko žene za nemštvo? Ko niti sam nima nemškega priimka? Zadeva je bila za mladega človeka poniževalna, razkrajevalna. Notri globoko v duši nekje se je počutil umazanega.

Ponta pa je po predavanju v umivalnici podregoval Kleinlercherja: — Jaz sem Tirolec, rimsko-gotsko-langobardsko-alemanskega porekla. Ti pa si najbrž kak germaniziran Slovan, kajti še danes se pravi v tvoji okolici Windisch-Matrei. Kam pa ste dejali Slovane, če so že tam bili? Pojedli? Pokristjanili in pokopali?

Tako kot so vsak film po svoje „obdelovali“, so obravnavali tudi razna predavanja. V svojih zaupnih klikah so prekvato pogumno kritizirali. Csaks iz Labotske doline, ki je prostodušno priznaval svoj madžarski izvor po očetovi strani, je večkrat omenil kaj pozitivnega o Židih.

Gruppenfirerja iz tretjega letnika nista bila samo poveljujoča sila, ampak sta marsikaj dopuščala. Tako tudi, da so v veliki spalnici, nekdanji kapelici, uvedli popripovedovanja o prebranih knjigah. Sigfrid je začel prvi večer o tragediji velepotniške ladje Titanic. Vsakič so postavili koga na stražo na hodnik, če je bilo pričakovati, da bo še ponoči vohal okoli kak dežurni profaks. Mladinci so se znašli.

(Dalje)

Nockalm

7. decembra bo na Koroškem prvo ljudsko povpraševanje (Volksbefragung), ki jo omogoča nova deželna ustava iz leta 1975. Gre za problem, ali je treba doslej skoraj neokrnjeno in nedotaknjeno področje z imenom Nockgebiet ohraniti nedotaknjeno ali ne. Vplivna skupina z zelo veliko denarja namreč hoče postaviti sredi tega področja turistično naselje — imponenten hotelski kompleks s celotno

turistično infrastrukturo za več kot 1000 gostov.

Mnenja okoli tega kompleksa so si zelo nasprotujoča, koalicije večkrat menjajo, kakor pač zahteva veter.

V nedeljo je v oddaji Österreich-Bild bil videti 25-minutni film, ki naj bi osvetlil vso problematiko. Oblikovalec filma Heinz Felsbach pa je naletel na srednje hudo kritiko z več strani. Kritika je deloma pogojena zaradi zakonitosti medija televizija. Prvič so naglasili kritiki nasprotja med govorno besedo ter pokazano sliko. Zelo posrečeno v slike ujeta narava da ni našla potrebne podkrepitve v spremnem besedilu — češ tako lepe narave niti v mislih ne bi smeli zabetonirati.

Zazidane Nockalm zaenkrat v

vsej svoji grdoti ni bilo možno prikazati, ker kratkoma obstoja le na načrtih in načrti so po svoji »naravi« že v določeni meri kosmetično operirani in anti-načrta ni možno prikazati, ker bi projektanti zazidave tožili zaradi poslovne motnje (Geschäftsstörung).

V ostalem pa je bilo tako kakor pri drugih vprašanih, ki so kratko pred odločitvijo in je izid povsem neznan in da posamezni zagovorniki polagajo iz prevelike nervoze pretirano važnost na vsako formulacijo in vsako besedo polagajo na zlatarsko tehtnico. Če bi bil oblikovalec strogo korekten, bi mu ne preostalo veliko več kakor da prebere določeno uradno izjavo v prav tako uradni suhoparni nemščini, v ostalem pa da pusti govoriti ljudi, ki povečini niti stavka ne znajo sformulirati —

vključno poklicni in dolgoletni politiki. Rezultat bi bil neizmeren dolgočasje, ki bi še najmanj koristilo angažiranim varuhom narave.

Tako pa je šef koroške aktualne službe ORFa Felsbach formuliral, da je povpraševanje ljudstva post festum pravzaprav za mačko, ker pravomočnih pravic ni možno s poznejšim ukrepom spremeniti, razen tega politiki niso vezani na glasovanje. Kvečjemu, da se dajo naloge pri gradnji povečati. Polega tega pa lahko pristojne oblasti ne dajo dovoljenja za graditev potrebnih vzpenjač preko neposrednega areala, ki je trenutno kupljen in določen za gradnjo turističnega naselja.

Prvi stavek so nekateri kritiki razumeli tako, da je oblikovalec povpraševanje vrednotil, aktivisti povpraševanja pa so razbrali

tudi, da je bil to poziv, ostati 7. decembra doma, češ saj povpraševanje nima smisla in učinka. Vsi pa so pozabili na neposredni kontekst.

Problem ohranitve Nockalm je sicer izven dvojezičnega ozemlja, vendar tako blizu, da je možno najti paralele: tudi tukaj pri raznih oddajah o manjšini pride zaradi posameznih formulacij do nesorazmernih kritik, ki pa spet odvrtačajo pogled od celote.

Osebnostno sem za ohranitev nedotaknjene narave, saj pri tem vprašanju tudi južna Koroška ni otok blaženih — ne v preteklosti, še manj v bodoče. Tudi ne pri atomskih elektrarnah. Vendar v konkretnem filmu razen nepotrebne dolžine petja ne vidim bistvene pomanjkljivosti. Sploh pa film ne bo vplival na izid ljudskega glasovanja.

od nedelje, 23. novembra 1980

do sobote, 29. novembra 1980

AVSTRIJA

LJUBLJANA

1

NEDELJA, 23. novembra 1980: 11.15 ORF stereo koncert — 12.20 Šoferski izpit za starše — 15.10 Zvonovi s Sv. Marije — 16.45 Toby in Tobias — 17.15 Čebelica Maja — 17.40 Za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Nico Dostal — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Mož za življenje — 22.00 Poročila

PONEDELJEK, 24. novembra: 9.00 Jutranja poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Šolska TV — 10.30 Škandal na dvoru — 12.00 Gore sveta — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Lassie — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Živali pod vročim soncem — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Šport ob ponedeljkih — 21.05 Detektiv Rockford — 21.50 Večerni šport — 22.20 Poročila

TOREK, 25. novembra: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Bil sem vojna nevesta — 12.10 Poldark — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.25 Oddaja z mišjo — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Kurir cesarice — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prisma — 21.00 Ogleđalo — 21.50 Videoteka — 22.40 Poročila

SREDA, 26. novembra: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z mišjo — 9.35 Italijanščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Vlado brez krone — 12.15 Južna Afrika — 13.00 Poročila — 17.00 Skrivnostni sod — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Robinovo gnezdo — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Štiri ženske in umor — 21.40 Poročila

ČETRTEK, 27. novembra: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Štiri ženske in umor — 12.00 Nobeško zadovoljstvo — 12.15 Mehika — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Pet prijateljev — 17.55 Za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Leta minejo — 22.15 Večerni šport — 23.05 Poročila

PETEK, 28. novembra: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Čas izpitov — 12.20 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Heidi — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Novega od včeraj — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mladi upornik — 21.20 Marjon in Manuela — 22.05 Šport — 22.20 Večerni šport — 23.35 Poročila

SOBOTA, 29. novembra: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Italijanščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Mlade živali v severnoameriški divjini — 11.25 Večerni studio — 12.30 Igraj z nami — 13.00 Poročila — 13.30 Madžarska svatba — 16.00 Iz parlamenta — 17.00 Jolly-box — 17.30 Mumins — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Dva x sedem — 18.25 Heinz Conrads ob sobotah — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Televizija, televizija... — 22.00 Šport — 22.20 Ben Vereen — 23.05 Poročila

2

NEDELJA, 23. novembra 1980: 16.45 Velika odločitev — 17.15 Louis Armstrong — Chicago Style — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Bil sem vojna nevesta — 21.55 Poročila — 22.10 Charlie Chan — 23.15 Poročila

PONEDELJEK, 24. novembra: 18.00 Perspektive — 18.30 Orientacije — 19.00 Howard Hughes — 19.25 Otroci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Poldark — 21.05 Zdravje — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Made in USA — 23.40 Poročila

TOREK, 25. novembra: 18.00 Pota k umetnosti — 18.30 Galerija — 19.00 Howard Hughes — 19.25 Otroci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kviz v rdeče-belo-rdeče — 21.03 Kabaret — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Club 2

SREDA, 26. novembra: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Na poti po Avstriji — 18.55 Otroci pripovedujejo — 19.00 Ho-

Nedelja, 23. novembra:

07.05—07.35 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

Ponedeljek, 24. novembra:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev: Miha Kačnik, pd. Joger 90 let.

Torek, 25. novembra:

09.30—10.00 180-letnica rojstva A. M. Slomška.
14.10—15.00 Koroški obzornik — Otroci, poslušajte — Skladnice za deco.

Sreda, 26. novembra:

14.10—15.00 Koroški obzornik —

ward Hughes — 19.25 Otroci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kultura ob sredah — 21.05 Puck — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Zakon ilegalcev — 0.05 Poročila

ČETRTEK, 27. novembra: 18.00 brez nagobčnika — 19.00 Howard Hughes — 19.25 Otroci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Navskrižno zasliševanje — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Club 2

PETEK, 28. novembra: 17.30 Šolska TV — 18.00 Šoferski izpit za starše — 18.30 Želite - zaigramo — 19.00 Muppets-Show — 19.25 Otroci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mlade živali v severnoameriški divjini — 21.00 Skriti profesionalci — 21.20 Politika ob petkih nato Deset pred deseto — 22.20 Normani prihajajo — 0.15 Poročila

SOBOTA, 29. novembra: 17.00 Waltonovi — 17.45 Vodič antikvit — 18.00 Dva x sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Slučaj za ljudskega odvetnika — 20.15 Jonny zaigra — 22.15 Vprašanje kristjana — 22.20 Agenti me lovijo — 23.30 Poročila

1

LJUBLJANA

NEDELJA, 23. novembra 1980: 8.30 Poročila — 8.35 Za nedeljsko dobro jutro — 8.05 Čebelica Maja — 9.30 Beli kamen — 10.00 Črni led — 10.10 S kakom po Brzicah — 10.35 Vrnitev odpisanih — 11.35 TV kašpot — 11.55 Mozaik — 12.00 Ljudje in zemlja — 13.00 Poročila — 14.15 Zagreb 80 —

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

Da jih ne pozabimo — ljudske pesmi — Cerkev in svet.

Četrtek, 27. novembra:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Družinski magazin.

Petek, 28. novembra:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Domača imena — Veselo naokrog.

Sobota, 29. novembra:

09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

15.25 Poročila — 15.30 Vojna in mir — 16.50 Športna poročila — 17.00 Zlata pirueta — 18.30 Na koncu poti — 19.10 Risanka — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Prah — 21.05 Propagandna oddaja — 21.10 Nepaljske impresije — 21.35 V znamenju — 21.50 Zabavno glasbena oddaja — 22.05 Športni pregled

PONEDELJEK, 24. novembra: 8.45 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 14.55 TV v šoli — 17.10 Poročila — 17.15 Mini-godci v glasbeni deželi — 17.30 Živalstvo Avstralije — 18.00 Delegatski vodnik — 18.20 Jezik v javni rabi — 18.30 Mozaik — 18.35 Obzornik — 18.45 Mladinska oddaja — 19.15 Risanka — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Carmina Burana — 21.05 Propagandna oddaja — 21.10 Kulturne diagonale — 21.50 V znamenju — 22.05 Mozaik kratkega filma

TOREK, 25. novembra: 9.00 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 16.15 Šolska TV — 17.15 Poročila — 17.20 Dimnikarček se potepa po svetu — 17.30 Poletavček — 18.00 Srečanje oktetrov 80 — 18.25 Obzornik — 18.35 Po sledih napredka — 19.05 Risanka — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Mednarodna obzorja — 21.00 Propagandna oddaja — 21.05 Trsje in blato — 21.55 V znamenju — 22.10 Dinarske skice

SREDA, 26. novembra: 9.20 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Zbis: Polh si sposodi hruško — 17.45 Anamorfoze — 18.10 Na obisku: Kud »Mladost« Rudo — 18.40 Obzornik — 18.55 Ne prezrite — 19.10 Risanka — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Film tedna: Malopridneži — 21.45 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 21.50 V znamenju — 22.05 Miniature

ČETRTEK, 27. november: 9.00 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 16.15 Šolska TV — 17.15 Poročila — 17.20 Kdo bo zmagoval — 17.40 Björn Borg — 18.00 Klesar in sinova — 18.30 Obzornik — 18.40 Ugasla kulturna ognjišča — 19.10 Risanka — 19.22 TV nocoj — 19.24 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Obljubljena dežela za bodočo žico — 21.05 Propagandna oddaja — 21.10 Jazz na ekranu — 21.35 V znamenju — 21.50 Za lahko noč

PETEK, 28. novembra: 8.45 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 14.55 TV v šoli — 16.15 Poročila — 16.20 Pravljičice iz lutkarjevega vozička — 16.45 Pan Tau — 17.15 Košarka: Iskra Olimpija: Cibona — 18.45 Teletart 80 — 19.10 Risanka — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 7 + 7 — 21.00 Propagandna oddaja — 21.05 Priznanje nove Jugoslavije — 22.05 V znamenju — 22.20 Med strahom in dolžnostjo

SOBOTA, 29. novembra: 8.55 Poročila — 9.00 Za praznično dobro jutro — 9.30 Ladarice — 10.00 Pisatelj in otroci o svobodi — 10.30 Lepa si moja domovina — 11.30 Cesta bratstva in enotnosti — 12.00 Glasbena mladina — 12.55 Nogomet: Dinamo: Željezničar — 14.45 Muppet Show — 15.10 Vaterpolo Primorje — 16.10 Od Rateč do Geygelije — 16.45 Sinovi sonca — 17.05 Boško Buha — 19.05 Zlata ptica — 19.10 Risanka — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Srečanja — 21.30 Propagandna oddaja — 21.35 Bolnišnica na koncu mesta — 22.25 Poročila — 22.30 Hiša iz bambusa

2

NEDELJA, 23. novembra 1980: Športno popoldne — 15.20 Motonavtika — 15.35 Rokomet: Medveščak: Borac — 17.00 Zlata pirueta — 18.30 Vaterpolo — 19.30 TVD — 20.00 Grimseyev otok v severnem Atlantiku — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.10 Igrani film

PONEDELJEK, 24. novembra: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Medvedek Uhec — 18.00 Otroška oddaja — 18.15 Ljudje govore — 18.45 Telešport — 19.30 TVD — 20.00 TV drama — 21.25 Glasbeni trenutek — 21.30 Kultura — 22.20 TVD — 22.35 Glasbena oddaja

TOREK, 25. novembra: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.40 Pionirski TV studio — 18.15 Branje — 18.45 Narodna glasba — 19.30 TVD — 20.00 Brasil Fantastico — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Porota — 22.10 Poezija

SREDA, 26. novembra: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Lutkovna predstava — 18.15 Izobraževalna oddaja — 18.30 Amaterski studio — 20.00 TV drama — 21.30 Včeraj, danes, jutri — 21.50 Izviri — 22.20 Apokaliptika

ČETRTEK, 27. novembra: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Ptičje strašilo — 18.15 Znanost — 18.45 — Dnevi jazza — 19.30 TVD — 20.00 Kino-oko — 23.00 Včeraj, danes, jutri

PETEK, 28. novembra: 18.00 Zagrebška panorama — 18.45 Naša obramba — 19.15 Mali koncert — 19.30 TVD — 20.00 Gost urednik — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Bilečanka — 22.00 Boro in Ramitz — 22.40 Recital za alt-saksofon

SOBOTA, 29. novembra: 16.45 Lik komunista — 18.45 Narodna glasba — 19.30 TVD — 20.00 Večer z Abraševićem — 22.00 Tito v pesmi — 22.30 Športni pregled

Janez Petjak — 50 let

Pod sivo Peco, ki v njej bajé spi Kralj Matjaž sedé pri okrogli kamniti mizi, obdan od svojih junakov, se je pred pol stoletjem, 19. oktobra 1930, rodil naš dobro znani in spoštovani kulturnik Janez Petjak v idilični kmečki vasici Šteben v Podjuni, ki mu je ostala stalno bivališče do današnjega dne. Prijazne rojenice so mu položile v zibelko kot poseben dar izreden talent za petje in glasbo. Podarjenemu talentu je kar se dá dobro botroval že sam rodni dom, v katerem je fant doraščal. To izpoveduje sam v pesmici »Mladostni

vo vztrajnostjo ob svojem poklicu kot zidar sam šolal doma kot samouk. Izučil se je za organista in začel voditi petje. Še danes z vneto opravlja organistovsko službo v dveh farah, v Štebnu in št. Lipšu pri Ženeku, kot pevovodja pa si je vzgojil kar tri kvalitetne pevske zборе,

briso mi je v spominu, kako so gradiščanski Hrvatje z vidnim občudovanjem naravnost zamaknjeno sledili odlično izbranimu pevskemu sporedu, ki jim je dovršeno približeval in tolmačil duhovni svet slovenskega življa na Koroškem. Prav tako živo se spominjam, kako je Petjak z mešanim zborom Slovenskega kulturnega društva iz Globasnice pri osrednji proslavi 65-letnega življenjskega jubileja Milke Hartmanove izreden val navdušenja s tem, da je predvajal na koncertnem odru same Milkinе pesmi. Enako dostojno je počastil s svojimi pevci zlasti še globaškega ljudskega pesnika, pevca in citraša Franca Ledra-Lesičjaka prav z izborom njegovih najbolj priljubljenih in ponarodelih pesmi, ko mu je domače prosvetno društvo leta 1973 sredi vasi slovesno odkrilo dragocen, umetniško izdelan spomenik iz bron.

dolžnost, da se je v prvi vrsti po pesmih naših koroških slovenskih pesnikov, ljudskih pevcev in vižarjev ter jim vdihne ustrežno harmonijo za zborovsko petje. Med ljudskimi pesniki mu je seveda najbližji in najbolj pri srcu globaški pevec in citraš Franc Leder-Lesičjak. Najbolj znane njegove pesmi je že priredil za mešani in moški zbor skladatelj Luka Kramolc ter jih izdal v posebni zbirki iz leta 1954. Vse te pesmi so medtem že ponarodele. Janez Petjak pa je še tri druge zliil v skladno harmonijo: Pesem »Leder se jaz pišem«, katere besedilo je že objavljeno v Kramolčevi zbirki, je priredil za mešani zbor, dve novi, še neobjavljeni, pa za moški zbor, in sicer: Pesem vselega pevca, An zavbrno žjink' s'm mjav. Lesičjakova hčerka Matilda, poročena Košutnik, pa nam je zapustila še več drugih, ki še čakajo na skladatelja.

so bile za Petjaka še zaradi tega posebno privlačne, ker zajemajo svoje motive iz preprostega kmečkega sveta in iz bogatega studenca domačega ljudskega izročila.

Z melodijo in harmonijo je Petjak ovekovečil tudi še nekatere pesniške izlive svojega očjega rojaka iz Globasnice, vnetega rodoljuba in kulturnika Lojzeja Gregoriča. Uglasbil je njegove pesmi: Oj vinček, Slovo, Dekle nagelj sadi. Njegovo pozornost je zbudila tudi nadarjena podjunska pesnica in pisateljica Anita Hudl iz Vidre vasi pri Pliberku, da je segel po njeni prikupni šaljivki Naš Jaka ter ji dal ustrežno melodijo in harmonijo za zborovsko petje. Najbrž zgolj slučajno je naletel na Jenkovo ljubezensko Roža sončna, na Novinčevo hvalnico Moja vasica in na Gorinškov slavospev materi Kaj boš ti, tičica. Vdihnili jim je melodijo in harmonijo, ker sta mu ugajala slog in vsebina. Po svoje je priredil narodno Oh Katrca, ki mu jo je zapela Marija Konečnik, nadalje mežiško Od Pliberka do Traberka in končno še obče znano Je pa davi slanča padla po besedilu Ljudevita Černeja-Framčana. Lok Petjakovih skladb se zaključuje tam, kjer se skladatelj sam uvršča med ljudske poete ter začenja sam zlagati svoje pesmi z lastnim besedilom, lastno melodijo in lastno harmonijo. Tu sem sodijo tele Petjakove

Janez Petjak z mešanim zborom v Kragujevacu ...

spomini, ki ji je sam zložil besedilo, melodijo in harmonijo. Takole se glasi njegov spjev:

»Mladostne sreče užil sem poleg mamice, očeta, bratov in sestric, mnogo smo prepevali prelepe pesmi mladih dni. Vedno pesmice donijo mi v spomin kot mehki glas mi violin ...«

Petjak se tu z nostalgijo romantiko zasanja v tisto blaženo dobo svojih mladih let, ko je pesem še bolj kot danes spremljala našega človeka od zibelke do groba. Ta pesem, ki zdaj zavriska, zdaj zaplaka in se ob njej srce lahko navriska in razjoče, pesem o mladi ljubezni in veseli svatbi, o vigradnem cvetju in jesenskih sadovih, o ptičjem žvrgolenju in dehtečem gaju, o domu in domovini, o veselju in žalosti, o rojstvu in smrti, ta pesem je Petjaka očarala, pritegnila in osvojila že v nežni mladosti.

Pevec-samouk

Nadarjeni mladenič si je želel temeljitega šolanja v glasbi in petju. Uspelo mu je začeti šolanje v Ljubljani, a ga žal ni mogel nadaljevati in končati. Pa se je z železno voljo in neprekosljivi

ki mu delajo vso čast doma in drugod, kjerkoli nastopajo.

V okviru Slovenskega prosvetnega društva v Štebnu uspešno vodi moški zbor »Franc Leder-Lesičjak«, pri Slovenskem kulturnem društvu v Globasnici pa mešani zbor »Peca« in od nedavnega tudi še otroški zbor. Ta najmlajši pevski zbor se tudi že zelo uspešno uveljavlja ne samo na domačem koncertnem odru v Globasnici, marveč tudi na velikih osrednjih prireditvah. Tako je npr. letos že kar dvakrat zaporedoma veselo presenetil številno občinstvo v Domu glasbe v Celovcu s posrečenimi nastopi na osrednjem koncertu »Koroška poje« in pri reprezentativni »Reviji otroških in mladinskih zborov«. Mešani zbor »Peca« in moški zbor »Franc Leder-Lesičjak« pa že tretje desetletje nastopata pod večšim Petjakovim vodstvom ne samo na krajevnih in osrednjih kulturnih prireditvah na Koroškem, ampak tudi na koncertnih turnirjih zunaj dežele in onstran mej, predvsem na Primorskem in v Jugoslaviji. Nekaj utrinkov iz njegovih osebnih spominov naj nekoliko osvetli resonanco Petjakovih nastopov doma in drugod: Leta 1959 sem spremljal Petjakove pevce na koncertni turneji po Gradiščanskem. Neiz-

Organist in pevovodja

V tej zvezi je treba poudariti, da je Janez Petjak ravno od zglede agilnosti in pionirske razgibanosti domačih prosvetnih društev v Globasnici in Štebnu prejel močno spodbudo za svojo marljivo dejavnost na pevskem področju. Ob pomanjkanju ustreznih skladb se je kot pevovodja prilično sam začel poskušati v skladanju. Učil se je te umetnosti kratkoma iz prakse, iz preigravanja številnih skladb, s katerimi se je dan na dan intenzivno ukvarjal kot organist in pevovodja. Povzpel se je tudi na tem področju kot vztrajen samouk do znatne rutine. Ni pa bil pri svojih skladateljskih poizkusih prepuščen popolnoma sam sebi, kajti skladatelj Radovan Gobec mu je od vsega začetka z očetovsko naklonjenostjo stal ob strani kot strokovni svetovalec in mentor.

Janez Petjak je kulturni delavec, ki si nalaga kulturne dolžnosti predvsem sam, po svojem spoznanju in svoji kulturni vesti, ne da bi iskal koga, ki bi mu njegovo kulturno poslanstvo nekako od zgoraj uradno naložil ali zakoličil. Iz idealizma rad žrtvuje svoje sile in svoj prosti čas za izvrševanje posebno perečih kulturnih nalog.

Kot skladatelj čuti posebno

Pesmi domačih krajev

Petjaka so poleg Lesičjakovih zamikale zlasti še lahko pevne pesmi podjunske pesnice in vižarke Milke Hartman iz Libuč,

in z moškim zborom na reviji »Od Pliberka do Traberka«.

ki je sama ustvarila 49 napevov za en del svojih pesmi. Po njih sta segala že skladatelja Marko Bajuk in Franc Cigan, za njima pa je Janez Petjak priredil za zborovsko petje še tele: Pomlad, tvoj čar, Libuško polje, Materina beseda, Kres Cirila in Metoda, Naš knežji stol, Okenca, Meglica, Očna hišica, Davi, Zemlja, Kosec, Zeleni Jurij, Noč na morju, V kresni noči. Dokaj lepo število Milkinih pesmi, ki

skladbe: Pozdrav, Mladostni spomini, Vigradna, idr.

Pevovodja in skladatelj Janez Petjak obhaja svoj zlati življenjski jubilej. Za bogato setev in žetev njegovih mnogostranjskih kulturnih prizadevanj mu smemo iskreno čestitati, za bodoče delo pa želeli potrebno zdravje, vso srečo za nebes in zvrhano mero novih lepih uspehov — na mnogo mnogo let!

Dr. Pavle Zablatnik

Čahorče

Po kratkotrajni, hudi bolezni (možganska kap) je umrla 13. novembra v celovski bolnišnici Neža Eichholzer, Krajnčičeva mama iz Čahorč. Rajna se je rodila 8. julija 1902 pri Glažarju v Čahorčah, leta 1937 se je poročila z Rihardom Eichholzerjem, Krajnčičem. Moža Riharda so nacisti zaprli, ker je menda hujskal proti 3. rajhu in ker je poslušal tuje radijske postaje. Leta 1942 je bila družina na seznamu za izselitev, a jih je rešil neki domačin; po vojni se je Krajnčičev oče zavzel za tistega človeka, ki ga je obvaroval izselitve. Vendar je moral še leta 1942 v vojno, in tako je ostala na mali kmetiji mati sama s hčerko Zofijo in nekim pastirjem. Družina je bila tudi na seznamu za drugo izselitev; ta načrt je propadel zaradi hudih nemških porazov na vzhodni fronti.

Mož Rihard, razgledan človek, ki so ga hoteli imeti nekateri leta 1945 tudi za župana, je umrl julija 1965. 13. novembra letos mu je sledila žena Neža, ki je v mladih letih veliko in vneto sodelovala v domačem prosvetnem društvu »Gorjanci«. Za vse njeno delo in za narodno zvestobo naj ji bo izrečena iskrena zahvala.

Pogreb je bil v soboto, 15. novembra. Svete obrede je opravil župnik Maks Michor, domači pevci so ji zapeli v zadnje slovo. Velika množica znancev in sorodnikov je izkazala rajni zadnjo čast.

Naj rajna Krajnčičeva mama počiva v miru. Hčerki Zofiji, vnukoma Andreju in Sonji ter vsem sorodnikom izrekamo iskreno sožalje. Sožalje izrekajo tudi Enotna lista Kotmara vas, Narodni svet koroških Slovencev in uredništvo Našega tednika.

Naj v miru počiva!

O nasilju v družini

(Nadaljevanje s 1. strani)

Še dosti variacij, nasilja, ki nam onemogočajo obzirno in odprto vedenje v intimnih medčloveških odnosih, je zaključil predavatelj.

»Zelo važno se mi zdi, da otroka začneš vzgajati že kot majhnega, ker se potem zelo velikokrat zgodi, da če zamudiš pravi rok, da nobena vzgoja nič več ne pomaga, bodisi sedaj šiba ali pa dobra volja!« je začel Foltej Kropiunik svoj prispevek, in nadaljeval, da je za kaznovanja otroka zelo važno, ali se le-ta kazni zaveda ali ne. Najprej se naj skuša otroku z dobro besedo dopovedati, ga opozoriti. Slaba volja, slabi živci ali pa pretirana zaskrbljenost pa večkrat sprožijo situacijo, v ka-

teri pač zgubiš vsako kontrolo ...

»Nasilje ni samo palica ali klofuta« je povedala gospa Gasser, izkušena družinska mati, »tu sem spada tudi vsaka grožnja, zavračanje otroka ter pridržanje ljubezni s strani staršev (»Nimam te več rada,« »Sram me je pred tabo...«) »Bolj je treba zaupati našim otrokom,« je zaključila žena, ki ni samo gospodinja, mati in vzgojiteljica, marveč tudi desna roka moža-podjetnika v pisarni.

»Kaj beremo o nasilju v svetem pismu?« je vprašal župnik Polde Kassl ter opozoril na staro zavezo: »Ne zavajaj nasilneža...«, »Če kdo s teboj vpije, ostani miren«. A tudi nova zaveza vsebuje mnogo primerov iz-

jav proti nasilju: Jezus na Oljski gori pri aretaciji, pri zaslišanju pred Kajfom, govor na gori ... Za kristjane naj bi veljalo geslo: Ljubezen je srce krščanstva!

Pogovor se je nato nadaljeval med publiko in podijem. Marsikdo je mogel spoznati, da je le težko uresničiti dobre namene in nasvete, ter da je v praksi vedno vsak vzgojitelj podvržen tudi zunanjim okoliščinam. Ker pa se nahajajo v družbi, v kateri je nasilje »in«, mora vsak vzgojitelj kritično presojeti »družbena navodila« ravno tako, kakor svoje dejanje kot mati ali oče.

Da bodo Bilčovčani s takim izobraževanjem staršev nadaljevali, ni bila samo želja navzoče (dvojezične) publike, temveč enoumno spoznanje, da se s prijazno besedo, v odkritem pogovoru lahko rešujejo največje skrbi.